

ВІКТОР ЯНУКОВИЧ – ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

Янукович Віктор Федорович народився 9 липня 1950 року в місті Єнакієвому Донецької області.

Освіта вища. У 1980 році закінчив Донецький політехнічний інститут, спеціальність “Автомобілі та автомобільне господарство”, кваліфікація “інженер - механік”.

У 2001 році закінчив Українську академію зовнішньої торгівлі, спеціальність “Міжнародне право”, кваліфікація “магістр міжнародного права”. Доктор економічних наук, професор.

Трудову діяльність розпочав у 1969 році – працював газівником Єнакіївського металургійного заводу, автослюсарем, механіком автопідприємства. Протягом 20 років працював на керівних посадах - був генеральним директором виробничих об'єднань - “Донба-странсремонт”, “Укрвуглепромтранс” та Донецького обласного територіального об'єднання автомобільного транспорту.

У серпні 1996 року Віктора Януковича призначено заступником голови, а у вересні - першим заступником голови Донецької обласної державної адміністрації.

З 14 травня 1997 року по листопад 2002 року перебував на посаді голови Донецької обласної державної адміністрації, був депутатом Донецької обласної ради.

З травня 1999 року по травень 2001 року - голова Донецької обласної ради за сумісництвом.

21 листопада 2002 року Віктор Янукович був призначений на посаду Прем'єр-міністра України.

4 липня 2004 року Партія регіонів висунула Віктора Януковича кандидатом у Президенти України.

З 4 серпня 2006 року по 18 грудня 2007 року - Прем'єр-міністр України.

З 27 листопада 2007 року - депутат Верховної Ради України шостого скликання.

Голова Партії регіонів України. Заслужений працівник транспорту України. Кавалер орденів “За заслуги” трьох ступенів, відзначений іншими державними нагородами.

Одружений. Має двох синів.

48,95% виборців проголосували за кандидата в Президенти, лідера Партії регіонів Віктора Януковича, 45,47% - за прем'єр-міністра Юлію Тимошенко на повторному голосуванні на виборах Президента за підрахунком 100% оригіналів протоколів дільничних виборчих комісій.

При цьому кандидатуру Януковича підтримали 12 481 266 виборців, Тимошенко - 11 593 357. Крім цього, проти всіх проголосували 4,36% виборців, або 1 113 055 осіб.

Усього в голосуванні взяли участь 68,8%, або 25 493 529 виборців.

під час інавгурації

МИХАЙЛО ПАПІЄВ – ГУБЕРНАТОР ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Представив нового очільника краю віце-прем'єр-міністр України Володимир Сівкович, який, перш за все, подякував колишньому голові облдержадміністрації Володимиру Кулішу за ефективну роботу. “Я хотів би побажати Володимир Івановичу міцного здоров'я і наголосити, що роки, які він провів на цій роботі хоч і додали йому сивини, але й додали досвіду. Маю надію, що ви будете всіляко співпрацювати з новим головою та допомагати області задля її процвітання”, – наголосив Володимир Сівкович. Переходячи безпосередньо до представлення Михайла Папієва, віце-прем'єр-міністр України зауважив, що

перш ніж вступити на посаду, новий голова облдержадміністрації отримав благословення Митрополита Чернівецького і Буковинського Онуфрія у Кафедральному соборі Чернівців.

Загалом, на думку Володимира Сівковича, Чернівецькою областю керуватиме справжній фахівець, досвідчений керівник. У своєму вітальному слові сам Михайло Папієв зазначив, що він, як керівник виконавчої влади краю, та його команда виконуватиме ті завдання, які ставитиме Президент України, Кабінет міністрів, а передусім, громада Буковини. Головне питання, яке нині потребує негайного вирішення – прийняття бюджету на цей рік. “Якщо ми зараз виборемо такий бюджет, який потрібен області, а саме зможемо відстояти свої пріоритети, захистити регіональні програми, від того залежить, як житимемо цей рік. Проте, немає тих завдань, які б ми в нашій області не змогли виконати”, – переконаний голова обласної державної адміністрації. *прес-служба ОДА*

Коротка біографія

Папієв Михайло Миколайович народився 1 жовтня 1960 року в м. Запоріжжя. У 1977 році закінчив Чернівецьку середню школу №32 і вступив до Чернівецького державного університету. У серпні 1980 року почав трудову діяльність складальником напівпровідникових приладів спеціального конструкторсько-технологічного бюро “Фонон” при Чернівецькому державному університеті. У 1982 - 1983 роках служив в рядах Радянської Армії. У 1984 році закінчив Чернівецький державний університет за фахом фізик, викладач. У липні 1984 року після закінчення університету був направлений на роботу до Чернівецького виробничого об'єднання “Електронмаш” на посаду інженера-метролога. У жовтні 1986 року призначений представником Державного прийому продукції у Чернівецькому виробничому об'єднанні “Електронмаш”, де працював до січня 1990 року. З січня 1990 року до квітня 1993 року - голова кооперативу “Альянс”, директор МПО “Альянс”. З

квітня 1993 року до квітня 1997 року - генеральний директор виробничого об'єднання “Альянс” - Асоціації з виробництва легкових і спеціалізованих автомобілів “Таврія”. З квітня 1997 року працював генеральним директором науково-виробничого підприємства “Полімермаш” м. Чернівці. З серпня 1997 року до серпня 2000 року - заступник голови Чернівецької обласної державної адміністрації. З листопада 2000 року до квітня 2002 року працював секретарем Чернівецького обласного комітету Соціал-демократичної партії України (об'єднаної). У 2002 – 2003 роках - народний депутат України. Міністр праці та соціальної політики України з листопада 2002 року до лютого 2005 року; повторно: з 4 серпня 2006 року до призначення губернатором Чернівецької області. З червня 2005 року до серпня 2006 року – голова Координаційної ради всеукраїнської громадської організації „Всеукраїнська соціальна рада”. Кандидат економічних наук.

Віталій УСИК,

заступник голови обласної державної адміністрації (з лютого 2005 року по березень 2010)

Олег НАДТОЧІЙ,

начальник Головного управління агропромислового розвитку обласної державної адміністрації

Мирослав ХОМ'ЯК,

начальник відділу економічного аналізу і прогнозу Головного управління агропромислового розвитку обласної державної адміністрації

ЕКОНОМІКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕНСИВНОГО САДІВНИЦТВА НА БУКОВИНІ

У Програмі економічного та соціального розвитку Чернівецької області розвиток інтенсивного садівництва визнано пріоритетним напрямком. Сьогодні при 1,3 відсотка землеволодінь країни, Буковина має 4,9 відсотка садів України.

В останні 5-7 років садівництво Буковини знаходиться в умовах справжніх революційних перетворень. Новітні технології, запозичені в передових садівничих країнах Європи, інвестиції та державна фінансова підтримка, в поєднанні з родючими землями, сприятливими погоднокліматичними умовами Буковини та досвідом і традиціями місцевого населення дали поштовх в розвитку садівництва, зробивши його перспективним та рентабельним.

Інтенсифікація плодового садівництва області, в першу чергу, базується на впровадженні так званої «голландської» технології, основою якої є система організаційних і технологічних

(агротехнічних) заходів у поєднанні з новими сортами інтенсивного типу привитими на слаборослих підщепах.

За останні сім років в області закладено близько 5 тис. га молодих садів. Здебільшого це насадження з густотою садіння 1200—1800 дерев на гектар. Сконцентровані вони, в основному, у фермерських господарствах Новоселицького, Сокирянського та Хотинського районів. Менше суперінтенсивних садів з густотою більше 2000 дерев на гектар, які передбачають застосування шпалер, зрошування, мінеральне живлення та інтегрований захист, тобто повний комплекс елементів цих технологій. Закладання інтенсивних

та суперінтенсивних садів з кожним роком стає більш популярним.

Створення нових типів насаджень пов'язано, здебільшого, із значним зростанням обсягів капітальних вкладень. За останні роки на Буковині спостерігається стійка тенденція збільшення інвестицій на закладання плодкових насаджень. Це зумовлено, передусім, підвищенням щільності дерев у саду, зростанням цін на саджанці та матеріально-технічні ресурси для виконання належних технологічних процесів.

Переважна частина капіталовкладень це власні кошти приватних підприємців, фермерів, населення, які ризикнули зайнятись садівництвом після проходження практики в садівничих господарствах європейських країн, перебуваючи там в якості трудових мігрантів. Важливим стимулюючим чинником є всебічна підтримка держави - сприяння структурній перебудові виробництва, пільги з оподаткування, компенсація частини витрат на закладання і нагляд за молодими садами, на розвиток інфраструктури із зберігання та переробки плодів, цінова підтримка, пільгове кредитування товаровиробників, тощо.

Останнім часом особливий інтерес до галузі садівництва почали проявляти великі інвестиційні компанії. Так корпорація «Сварог» розпочала активну інвестиційну діяльність на території Чернівецької області з закладання садів та розвитку інфраструктури із зберігання та переробки плодів. Закладання багаторічних насаджень проводиться за найсучаснішими технологіями. З метою зберігання вирощеної продукції компанія у Сокирянському районі збудувала 2 сучасних холодильники з регульованим газовим середовищем загальною ємністю 3,2 тис. тонн одночасного зберігання плодів. Розпочата серйозна робота з плодового розсадництва. Закладено маточник вегетативних підщеп, а в перспективі передбачається перехід розсадництва на безвірусну осно-

ву з використанням біотехнологічних методів розмноження оздоровлених рослин в культурі *in vitro*. Товариство з обмеженою відповідальністю «Букофрут», яке займається переробкою плодової продукції постійно розширює свої потужності, та розпочало закладку власних сировинних садів.

Враховуючи досвід європейських країн, на найближчу перспективу основними джерелами інвестицій в садівництві мають бути:

1. Внутрішньогалузеві нагромадження, які мають стати джерелом інвестицій на просте та розширене відтворення в галузі.

2. Формування амортизаційного фонду через щорічні амортизаційні відрахування з балансової вартості плодкових і ягідних насаджень.

3. Максимальне залучення іноземних інвестицій. Створення спільних підприємств з виробництва та промислової переробки плодів і ягід.

4. Формування ефективної агропромислової інтеграції, нових організаційних структур на основі орендних відносин. Йдеться, передусім, про оренду землі та багаторічних насаджень промисловими підприємствами, зокрема, плодопереробними заводами. В такому разі забезпечується виробництво сировини потрібного видового складу та втрачаються засади для монополізму цін на продукцію виробників сировини та промислових переробників.

5. Використання приватних інвестицій. В сучасних умовах і в найближчій перспективі потенційними в садівництві є приватні інвестиції. Йдеться про орендарів і особисті господарства населення, які спрямовують свою діяльність на товарне виробництво плодів і ягід.

6. Фінансова підтримка держави за цільовими програмами.

Концентрація плодкових насаджень та вирощування великої кількості плодоягідної продукції у зоні інтенсивного садівництва диктує необхідність об'єднання в єдиному технологічному процесі їх виробництво, тривале зберігання, переробку та реалізацію у свіжому і переробленому виді. Накопичений досвід господарств Хотинського, Новоселицького, Сокирянського та інших районів показав економічну ефективність агропромислової інтеграції у садівництві. Прикладами таких об'єднань може служити садівнича корпорація «Дністер» та асоціація розвитку інтенсивного садівництва Буковини. Корпорація

«Дністер» об'єднує понад 200 господарств із загальною площею майже 4,4 тис. га плодоягідних насаджень, у тому числі 1,5 тис. га в плодоносному віці. Валове виробництво плодоягідної продукції господарств корпорації у 2009 році склало 18,4 тис. тонн. Асоціація розвитку інтенсивного садівництва Буковини, яка спеціалізується на вирощуванні груш, яблук, сливи, об'єднує 16 садівничих господарств Хотинського, Новоселицького та Кельменецького районів. Загальна площа насаджень асоціації складає більше 500 гектарів. Асоціація повністю забезпечує себе посадковим матеріалом, частину якого реалізовує іншим господарствам області та інших регіонів.

Інтенсивне садівництво стає перспективним видом бізнесу, проте обґрунтовані рішення стосовно доцільності впровадження у практику садівництва технологічних інновацій можливі лише на основі всебічної економічної оцінки усіх складових інноваційно-інтенсивних технологій з урахуванням аналізу як інвестицій (капітальних вкладень) на створення садів так і ефективності поточних коштів і праці.

Нові технології та сорти забезпечують більший прибуток, хоча одночасно різко зростають витрати, тобто кошти, які треба вкласти, щоб цей прибуток отримати. За підрахунками німецьких економістів вартість закладання 1 га яблуневого саду в 50-ті роки становила близько 4 тис. у.о. В 90-тих роках ця сума зросла до 15 тис. у.о. У 4 рази зросли і щорічні затрати по догляду за садом. Урожайність плодів при цьому зросла, відповідно, з 10 до 40-50 тонн з гектара. Одночасно зменшилась собівартість виробництва 1 кг плодів з 0,4 до 0,2 у.о. Відповідно прибуток з 1 гектара старого саду складав 1 тис. у.о. У 90-х роках, за умови використання нових сортів інтенсивного типу, прибуток зріс до 10 тис. у.о.

За даними наукових досліджень Уманського аграрного університету сумарний прибуток з 1 га традиційних насаджень яблуні (250 дерев/га) без зрошення на 10-й рік від садіння склав 6685 у.о. З інтенсивного саду з густотою 1250 дерев/га на 10-й рік отримано сумарний прибуток з 28122 у.о. (в 4,2 рази більше)

Разом з тим зростає і ступінь ризику. Найменше витрат і ризику при вирощуванні польових культур, овочеві потребують більших вкла-

день і тому є більш ризикованими, але ще більш прибутковим на сьогоднішній день є вирощування плодів. Інтенсивне садівництво під силу лише висококваліфікованим організованим садоводам-новаторам, здатним йти на ризик, адже кожний технологічний прорахунок призводить до значних втрат у кінцевому результаті.

Порівняльний економічний аналіз вирощу-

Розрахунок ефективності вирощування окремих сільськогосподарських культур, тис. грн

Показники	Озима пшениця	Картопля	Овочі	Яблуня на підщепі	
				ММ106	М9
Урожайність, т/га	3,0	16,2	18,2	25	40
Гуртові ціни реалізації за 1 т	0,8	1,3	1,2	2	2
Вартість продукції з 1 га	2,4	21,1	21,8	50	80
Виробничі витрати на 1 га	1,6	10,2	11,1	12,1	18,4
Виробнича собівартість 1 т	0,53	0,63	0,61	0,49	0,46
Додаткові витрати	0,2	2,5	1,1	10	16
Усього витрат	1,8	12,7	12,2	22,1	34,4
Сума прибутку з 1 га	0,6	8,4	9,6	27,9	45,6
Рентабельність, %	33,3	66,1	78,7	126,2	132,6

вання окремих сільськогосподарських культур підтверджує вигоду виробництва плодів. За розрахунками вчених отримання річного доходу еквівалентного 10 тис. доларів США необхідно вирощувати озиму пшеницю на площі 75-80, овочі – 4,5-5, а яблуню – 1-1,5 га.

Сьогодні закладання 1 га традиційного яблуневого саду зі схемою посадки 4x2 м вимагає капіталовкладень еквівалентно 6,5 - 7,5 тис. дол. США, та витрат ручної праці від 1630 до 2060 людино-годин. Для закладки 1 гектара інтенсивного саду за різними підрахунками потрібна сума від 15 до 25 тис. доларів США.

Приблизний розрахунок інвестицій необхідних для закладки 1 га інтенсивного саду з густотою 2,5 тис. дерев на гектар:

1. Саджанці типу «кніп-баум» - 2500 шт по 3 долари – всього 7500 дол.
2. Опора (шпалера) – близько 3000 дол.
3. Краплинне зрошення - біля 2000 дол.
4. Огорожа із сітки – 300 дол.
5. Техніка для догляду (трактор, обприскувач, косарка тощо) – 9300 дол.

ВСЬОГО витрат 22,1 тис. доларів.

Дана модель розрахунку приблизна та дещо спрощена. Вона не враховує сплати податків, форс мажорних обставин та інших несподіванок, проте є прикладом, по якому можна оцінити потенціальні можливості одного із сегментів аграрного бізнесу – інтенсивного садівництва.

Узагальнюючи досвід буковинських садо-

водів, мінімальна, економічно вигідна площа інтенсивного саду - 5 гектарів. Загальна сума інвестицій в основні фонди пятигектарного інтенсивного яблуневого саду складе 70-75 тис. доларів США. Як свідчить практика, трьохрічний урожай повністю покриває витрати на капітальні вкладення.

Щорічний догляд за інтенсивним садом вимагає ще від 1 до 1,5 тис. доларів США на сезон. У 2008 році в сільськогосподарських підприємствах області собівартість виробництва 1 центнера плодів у садах різної ступені інтенсивності становила 103 гривні. При цьому основними витратними елементами були вартість пально-мастильних матеріалів, засобів захисту рослин, мінеральних добрив, оплата праці та відрахування на соціальні заходи. Виходячи з вище викладеного рентабельним буде сад з мінімальною урожайністю 77-116 центнерів з 1 гектара. Як свідчить практика, урожайність інтенсивного яблуневого саду в стадії повного плодоношення складає 300-500 центнерів з гектара

За результатами збору урожаю в сільськогосподарських підприємствах області у 2009 році в порівнянні з попереднім 2008 роком валовий збір плодів зріс вдвічі, що є результатом вступу в товарне плодоношення молодих садів та, як наслідок, зростанням загальної урожайності більше ніж у 2 рази. Разом з тим, варто зауважити, що внаслідок ліквідації малопродуктивних садів у сільськогосподарських підприємствах, площа багаторічних насаджень в 2009 році скоротилась на 1,4%.

Сьогодні конкурентоспроможність української продукції садівництва за ціною обумовлюється порівняно низькою собівартістю її виробництва за рахунок низького рівня оплати праці, вартості землі та енергоносіїв, державної фінансової підтримки тощо. У майбутньому собівартість вітчизняної продукції збільшуватиметься, оскільки оплата праці, вартість енергоносіїв зростатиме, а вартість засобів захисту рослин, добрив, а також витрати на транспортування вже зараз відповідають світовому рівню.

Інтенсивне садівництво – це комплекс організаційно-технологічних елементів. Кожний із елементів інтенсивної технології при умові належного їх дотримання дає значний економічний ефект, а при комплексному їх використанні сукуп-

на ефективність їх значно зростає. Відсутність або неналежне функціонування одного з них може призвести до значного зниження економічної ефективності. Тому важливо щоб впроваджувана технологія містила всі елементи від сорту, якісних саджанців типу «кніп-баум», опори (шпалера), системи зрошення, системи удобрення, відповідного захисту від хвороб та шкідників, належної інфраструктури із зберігання, сортування та пакування продукції і закінчуючи менеджментом справи.

Сорт має вирішальне значення для успішної економіки садівничої справи. Правильний вибір сорту завжди був одним з найбільш важливих рішень для садівника. Вибираючи помологічний асортимент для інтенсивних насаджень необхідно керуватись рекомендаціями з районування. Вивчивши придатність до вирощування у певних агрокліматичних умовах, слід перевагу надавати тим сортам, які за господарсько-цінними ознаками (скороплідність, урожайність, органолептичні якості, стійкість до найбільш поширених та шкодочинних в регіоні хвороб та шкідників тощо) показали кращі результати в процесі сортовивчення та сортовипробування. Разом з тим слід врахувати попит та пропозиції на ринку плодової продукції.

За даними сортовивчення на Придністровській дослідній станції садівництва та досвіду практичного вирощування в господарствах області, кращими сортами для Придністровського регіону (Чернівецька, Івано-Франківська, Тернопільська та Хмельницька області) є: для яблуні – Амулет, Гала, Глостер, Голден Делішес і клони, Джонаголд, Едера, Ельстар, Лігол, Перлина Києва, Теремок, Флоріна, Чемпіон; для груші – Буковинка, Вільямс, Конференція, Крупноплідна Кучеренка, Ноябрьська, Яблунівська, Яніс.

У світі найбільш популярними сортами яблуні є Голден Делішес та його клони, Ред Делішес, Джонаголд, Гала, Ельстар, Фуджі, Бредбері, Боскоп, Кокс Пепін Оранж. Крім того, вирощують сорти Айдаред, Пінова, Пінк Леді та ін.

Для закладання інтенсивних садів яблуні використовують виключно слаборослі клонові підщепи. Найбільш поширеною в Європі є карликова підщепа М9, яка і в умовах Придністров'я сприяє найвищій продуктивності дерев щеплених на ній. Недоліками даної підщепи є трудність розмноження, слабка «якірність» дерев у ґрунті з

причин поверхневого розміщення кореневої системи, уразливість до бактеріального опіку, кров'яної попелиці, слабка морозо- та посухостійкість. Перспективними підщепами визнані М26, М27, Р22, 54-118.

Кращими підщепами для груші в нашому регіоні є насінневі підщепи груші дикої лісової, груші кавказької, культурного сорту Вільямс літній та вегетативно розмножувані підщепи – айва А, С, Sido, Адамса.

Саджанці забезпечують близько 80% комерційного успіху. Найкращим способом швидкого отримання результату є використання оздоровлених кронуваних дворічних саджанців типу «кніп-баум». Бажаючи конкурувати з європейськими виробниками плодів, необхідно садити якісні саджанці і не використовувати низькоякісний садивний матеріал.

Практика свідчить, що краще садити дорогий «кніп-баум» яблуні за 30 грн., ніж однорічку за 2/3 цієї ціни, або окулянт без крони за 10 гривень. В перший рік після садіння «кніп-баум» дає 5-7 тонн яблук з гектара, на другий рік, залежно від якості саджанців і ретельності догляду за ними можна отримати 25-35 т/га плодів. Кронувана однорічка в першому році, як правило, без плодів, на другий рік дає 5-7 т/га, на третій – 10-15 т/га, а на четвертий рік досягає рівня врожайності «кніпа» в другому році. Тому сад із дешевших саджанців у цілому вийде значно дорожчим, адже хімічний захист, встановлення підпор, догляд за ґрунтом, зрошення (якщо воно є), охорона та інші затрати в обох випадках будуть однаковими.

Сучасний сад важко уявити без ефективно-

го сховища продукції, а також тари відповідної якості. Фруктосховище – один з важливих елементів, який дозволяє досягти максимального прибутку від саду. По-перше, продовжується в часі присутність на ринку, по-друге, холодильник дозволяє подати на ринок товар в момент максимального рівня ціни на певний помологічний сорт плодів. Найбільш ефективним є холодильник з регульованим газовим режимом середовища. На даний час в області функціонують плодосховища загальною потужністю понад 14 тис. тонн одночасного зберігання плодів, у тому числі з регульованим газовим середовищем – на 9 тис. тонн. Розвиток інфраструктури із зберігання продукції садівництва продовжується. Асоціація розвитку інтенсивного садівництва Буковини виступила з пропозицією створення регіонального логістичного центру, завданням якого буде зберігання вирощеної продукції, її сортування, пакування та формування товарних партій, готових до реалізації. Такий центр в змозі буде поставляти споживчим супермаркетам крупні партії плодів однорідної якості (забарвлення, величина тощо) у бажаному для клієнта упакуванні, незалежно від сезону. Таке об'єднання (центр) здатне буде утримувати міцну позицію на ринку. Проводиться пошук інвесторів для реалізації даного проекту.

Сьогоднішня ситуація в промисловому садівництві Буковини – масове закладання садів за передовими технологіями, розвиток інфраструктури із зберігання, переробки та збуту плодо-ягідної продукції, її логістика - закладає міцну основу успішних перспектив галузі в конкурентних умовах Світової організації торгівлі.

СТАТИСТИКА, ФАКТИ, ПОДІЇ

Іспит на любов до рідної мови

Можливість випробувати себе на знання сучасної української мови отримали депутати та посадові особи Чернівецької обласної ради. 30 березня у залі засідань 27 депутатів і співробітників виконавчого апарату крайового парламенту писали диктант з української мови за навчальною програмою для 11 класу загальноосвітньої школи. Цю оригінальну ідею буковинських парламентарів, озвучену на пленарному засіданні 37-ї сесії обласної

ради, підтримав керівник крайової представницької влади Іван ШИЛЕПНИЦЬКИЙ та постійна комісія обласної ради з питань освіти, науки, культури, спорту та молодіжної політики (голова – Ольга КИНАЛЬ). Народні обранці мали на меті привернути увагу своїх колег та громадськості до нагальної потреби пропагувати рідну мову не тільки за допомогою звернень та закликів, але й своїм особистим прикладом.

Олександр ГРИНДЕЙ,

*Голова Вижницької районної
державної адміністрації*

*Сіножаті скосяться і пшени-
ця вижнеться,
Плотогонів Черемош понесе.
Ходить осінь в Косові, ходить
осінь в Вижниці,
Перестиглі яблука нам несе...*

ПЕРШІ КРОКИ ВИЖНИЧЧИНИ В ХХІ СТОЛІТТІ

Протягом січня-листопада 2009 року Територіальною державною інспекцією праці Чернівецької області проведено 705 перевірок, в тому числі за листопад – 75. Перевірено 630 підприємств, організацій, установ усіх форм власності та підприємців, які використовують найману працю, в тому числі 62 – у листопаді.

Люди на Вижниччині жили ще в часи Трипільської культури (4-2 тис. до н. е.), займаючись землеробством, скотарством, полюванням і рибальством, про що свідчать археологічні знахідки – знаряддя праці (у селах Іспас, Мілієво, Кибаки, Банилів, Замостя).

Вижниця вперше згадується серед інших поселень як ГОРОДОК НА ЧЕРЕМОШІ (1158) за правління князя Ярослава Осмомисла (1153-1187) – одного з найвидатніших політичних діячів Галицького князівства. Вижниця – треті, але головні ворота до Буковинських Карпат, де бурхливий Черемош виривається на підгірну рівнину і розбивається на декілька мандруючих русел. Місто розташоване на його правому березі, за 70 км від обласного центру. Вигідне географічне становище, помірний клімат, чарівна природа створили тут всі умови для праці та відпочинку. Район межує з Путильським, Кіцманським та Сторожинецьким районами Чернівецької області, а також Косівським і Снятинським районами Івано-Франківської області. По території району проходить державний кордон з Румунією протяжністю 11 км.

Район поділяється на 34 адміністративних населених пункти. Середня чисельність наяв-

ного населення Вижницького району станом на 01.01.2010р. – 56,5 тисяч чоловік .

Вижницький район є промислово-аграрним. Має достатньо розвинену інфраструктуру.

Промисловість

Обсяги реалізованої промислової продукції за 2009 рік склали 41972,1 тис. грн.. В структурі промисловості району найбільшу частку (44,2%) займає деревообробна промисловість. Підприємствами даної галузі реалізовано продукції на суму 18552,5 тис. грн.. Лідерами даного виду діяльності є: ДП «Берегометське ЛМГ», МПП «Красток», «Вижницький ДОК».

В півтора рази збільшились обсяги реалізації продукції підприємствами харчової галузі і становлять 19612,2 тис. грн.. Найбільшого приросту досягнуто на ТОВ «Італобоніфіка».

Промислові підприємства займаються зовнішньо-економічною діяльністю. За 2009 рік обсяг експорту склав 47671,8 тис.грн., що на 8472,8 тис.грн. або 21,6% більше попереднього року.

Середньомісячна заробітна плата 1 працюючого в еквіваленті повної зайнятості складала 1324 грн., що більше на 4,5% попереднього року. Найвища заробітна плата у працівників

харчової галузі – 1412 грн. та працівників деревообробної галузі – 1404 грн.

Агропромисловий комплекс

Всіма категоріями господарств зібрано 17814 т. зернових культур при середній врожайності – 33,7 ц/га, що більше на 2,1 ц/га ніж у 2008 році.

В середньому з одного гектара зібрано: 144,3 ц/га картоплі, що на 14,4 ц/га більше ніж в минулому році, овочів – 192,0 ц/га, що на 3,5 ц/га більше ніж в минулому році.

Станом на 01 січня 2010 року по всіх категоріях господарств поголів'я великої рогатої худоби склало 10962 гол., в тому числі корів – 6505 гол., свиней – 9610 гол., овець і кіз 1406 гол., птиці – 131 тис. гол. В порівнянні з минулим роком поголів'я великої рогатої худоби зменшилось на 868 гол., у тому числі корів - на 120 гол. Поголів'я свиней зросло на 2164 гол, овець та кіз на - 64 гол., і птиці – 20 тис. голів.

Фінансова діяльність

До державного та місцевих бюджетів за 2009 рік надійшло 52711,0 тис. грн., що на 9020,1 тис. грн. або на 20,6 % більше ніж у 2008 році. Намітилася стала тенденція зростання обсягу видатків місцевих бюджетів району. Обсяг видатків за 2009 рік складав 125288,8 тис. грн., що більше за 2008 р. на 1474,9 тис. грн.. Це дало змогу забезпечити виплату в повному обсязі заробітної плати, збільшених розмірів соціальних допомог.

Соціальна сфера

Станом на 01.01.2010р. в управління праці та соціального захисту населення звернулось 4841 сімей. На даний час виплачено допомог на суму 34051,0 тис. грн.

За 2009 рік призначено 1710 субсидій, з них:

- на житлово-комунальні послуги – 1008;
- на тверде паливо – 702.

Станом на 01.12.2009 р. на обліку в управлінні праці та соціального захисту населення перебуває 3847 інвалідів : I група -127, II група – 2742, III група – 766, серед них I-II група лежачі – 83 чол., 274 інваліди-дитинства, 238 дітей-інвалідів.

Видано 41 путівку ветеранам ВВв, які закуплені за рахунок субвенцій з державного бюджету на суму 160,0 тис. грн.

Інвалідними колясками з початку року забезпечено 35 інвалідів.

Оформлено компенсації по догляду за пристарілими і інвалідами I групи-440 чол.

Виплачено разових матеріальних допомог за зверненнями до голови районної державної адміністрації по програмі «Турбота» 371 чол. на суму 70000,00 грн.

Ринок праці.

Упродовж 2009 року відмічалось зменшення звернень незайнятих осіб за соціальними послугами до служби зайнятості. Послугами служби зайнятості скористалося 2450 громадян, що на 20,8% менше ніж у 2008 році.

Станом на 01.01.2010 р. на обліку у центрі зайнятості перебувало 793 особи, з яких 98% отримали статус безробітного. Порівняно з 01.01.2009 р. кількість осіб зменшилась на 34,4%. Із загальної чисельності осіб, що перебувають на обліку 83,1 % становлять жителі сільської місцевості.

Чисельність громадян, охоплених активними заходами щодо сприяння зайнятості населення становила 830 осіб. Рівень охоплення незайнятого населення активними заходами сприяння зайнятості населення зменшився на 5,3 відсоткових пунктів та склав 33,9%.

Зареєстрований рівень безробіття станом на 01.01.2010 р. – 2,4 %, що на 1,2 відсоткових пункти менше відповідної дати минулого року. У сільській місцевості цей показник зменшився на 5,7 відсоткових пункти і становить 3%.

Середній розмір допомоги по безробіттю у січні-грудні 2009 року склав 500 грн. і збільшився з січнем-груднем 2008 року на 142 грн.

Упродовж січня-грудня 2009 року створено 377 нових робочих місць (для найманих працівників у юридичних осіб 8, для найманих працівників у фізичних осіб-підприємців -369), що становить 75,4% до передбаченого Програмою зайнятості населення.

Малий та середній бізнес

Станом на 01.01.2010 року в районі зареєстровано 4203 суб'єкти господарської діяльності, що відносяться до категорії малого підприємництва, в тому числі: малих підприємств – 210 одиниць та 3993 фізичних осіб – приватних підприємців. Провідне місце займають малі підприємства, де їхня частка в загальному

обсязі реалізованої продукції становить 48,6%. Також, суб'єкти малого підприємництва відіграють помітну роль у наповненні бюджетів усіх рівнів. Частка надходжень від даної категорії платників податків в загальній сумі надходжень складає 20,7%.

Крім того, в районі налічується 85 фермерських господарств, яким виділено для обробітку та використання 1442,9 га угідь.

У малому бізнесі яким охоплено 131 вид різної діяльності, переважає торгівля (45%) та лісопилне та стругальне виробництво (32%).

Будівництво

- введено в експлуатацію школа-новобудова в с. Мигово на 930 учнівських місць, зведення якої було заморожено протягом багатьох років. Цей навчальний заклад є одним з найсучасніших в Україні;

- завершено будівництво школи на триста двадцять учнів у селі Черешенька;

- у с.Банилів завершено будівництво спортивного залу, на відкриття якого чекали понад 15 років;

- в селі Карапчів завершено реконструкцію Карапчівської загальноосвітньої школи I-III ст.;

- проведено реконструкцію котельні Міліївської ЗОШ, встановлено енергозберігаючі котли;

- проведено роботи по берегоукріпленню та реконструкції існуючих дамб на річках району на суму більше 80 млн. грн.;

- будівництво мосту в с.Д.Шепіт на суму 9010.4 тис. грн.;

- будівництво пішохідного моста в с. Лукавці на суму 1100 тис. грн.;

- в с. Черногузи зведено європейського типу житловий масив з 21 сучасного будинку і з всією необхідною інфраструктурою на суму 25 млн.грн..

Пріоритетні напрямки та шляхи їх реалізації на 2010 рік

Основними завданнями є:

- досягнення макроекономічної стабільності, створення сприятливих умов для підприємства;
- становлення громадянського суспільства та підвищення ефективності діяльності органів влади;
- забезпечення всіх складових людського розвитку;
- зняття інфраструктурних обмежень;
- технологічне оновлення та підвищення конкурентоспроможності місцевих товаровиробників;
- перехід до високоефективного агропромислового розвитку.

У сфері транскордонного співробітництва:

- організація розробки проектів транскор-

донного співробітництва за програмою прикордонного співробітництва «Румунія – Україна - Молдова» на 2007 – 2013 роки в рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства;

- пошук потенційного інвестора – партнера на розроблений інвестиційний проєкт по будівництву туристичного комплексу європейського зразка;

- розвиток тренінгів транскордонного характеру для представників малого та середнього бізнесу у сфері маркетингу, менеджменту, розвитку виробничих програм, закупівлі товарів, робіт, послуг, тощо.

У сфері розвитку транспортної інфраструктури:

- проведення поточних ремонтів автомобільних доріг загальнодержавного, комунального значення з метою відкриття нових приміських автобусних маршрутів, збільшення охоплення населених пунктів автобусним сполучення на 20%;

- визначення з органами місцевого самоврядування реальних площадок для приймання та відправлення маршрутних автобусів з облаштуванням автобусних зупинок у кожному населеному пункті.

У сфері розвитку високопродуктивного агропромислового комплексу:

запровадження науково обґрунтованої структури виробництва в галузі рослинництва через переорієнтацію на найбільш рентабельні культури (вирощування зернових, технічних та олійних культур) шляхом:

- введення в обробіток незадіяних сільськогосподарських земель на площі 450 га на території Вашківецької міської ради;

- розширити в структурі посівних площ посіви озимого жита та довести їх до 1300 га;

- довести посіви сої до 650 га;

Розвиток тваринництва шляхом:

- проведення реконструкції Вашківецького комплексу по відгодівлі великої рогатої худоби для вирощування птиці;

- нарощування поголів'я худоби та птиці, підвищення їх продуктивності за рахунок покращення рівня годівлі та генетичного потенціалу;

- удосконалення організації та проведення селекційно-плеємної роботи у тваринництві,

ефективного ветеринарного обслуговування.

У сфері розвитку рекреаційно-туристичної сфери:

- реалізація Програми розвитку туризму Вишницького району на 2007 – 2011 роки;

- прискорення розбудови туристичної інфраструктури;

- забезпечення розробки, облаштування, знакування туристичних маршрутів, туристичних можливостей району;

- реалізація заходів, спрямованих на розвиток внутрішнього, у т.ч. сільського зеленого туризму;

- виготовлення високоякісної продукції про туристичні можливості краю;

- будівництво котеджного містечка в с.Мигово ТОВ «Чайка», добудова нижньої бази гірськолижної бази «Ковчег» ТзОВ «Магура», добудова котеджного містечка в с.Д.Шепіт Золотарьовою Ю.С.

Природним національним парком «Вишницький» планується:

- будівництво офісу ПНДВ (природоохоронного науково-дослідницького відділення) в т.ч.готелю на 6 номерів;

- облаштування рекреаційної площадки в ур. Солонець з будівництвом сільської садиби на 6 чол.;

- облаштування рекреаційних площадок в ур. Сухе та ур. Стебник;

- облаштування зоокуточка на території НПП «Вишницький» в смт.Берегомет (будівництво вольтеру для зубру);

- проведення робіт по оформленню технічної документації для будівництва садиби гуцульського типу на площі 2 га на території НПП «Вишницький».

У сфері технологічного оновлення харчової і деревообробної промисловостей:

- розробка кар'єру та будівництво заводу з переробки гравійно-піщаної маси із сухого кар'єру ТзОВ «Буковинські будівельні матеріали» с.Іспас;

- модернізація та оновлення обладнання на підприємствах деревообробної галузі;

- на ТОВ «Євроборошно» планується встановити сушильні камери, підприємством буде вироблятися деревинне борошно;

- на ПП «Екопелет України» за рахунок іно-

земних інвестицій в сумі 1,0 млн.грн. встановлюється обладнання для виробництва пелет потужністю 50т на добу, очікується створення 10 нових робочих місць;

- на ПП «Стіжок-с» встановлення обладнання на суму 100,0 тис.грн. для виробництва пиломатеріалів та інших виробів з дерева, очікується щомісячне виробництво продукції на 100,0 тис.грн;

- на ТОВ «ЛТМ» придбано обладнання імпортного виробництва для виготовлення паливних пелет, прогнозується виробництво продукції на суму 1,0 млн.грн. на рік.

У сфері протипаводкового захисту:

- здійснення протипаводкових заходів, для яких будуть по можливості задіяні кошти місцевих бюджетів та суб'єктів господарювання;

- відновлення берегозахисного кріплення в м.Вижниця (р. Черемош – 510 м.);

- відновлення берегозахисної дамби у м.Вижниця (р.Черемош – 230м).;

- будівництво дамби у м.Вашківці (р. Черемош – 3,5 км.);

- забезпечення виконання робіт з розчист-

ки річок та прибережних смуг від засмічення та замулення.

У сфері розвитку житлово-комунального господарства, водопостачання:

- відновлення основних фондів інфраструктури, транспортних, газо-, водо-, електромагістралей та мереж, житлового будівництва і об'єктів промисловості на якісно новому технологічному рівні, який відповідає сучасним досягненням та дозволяє кардинально підвищити надійність систем життєзабезпечення;

- реконструкція каналізаційно-очисних споруд м.Вижниця, проектно-кошторисною вартістю 3950 тис.грн.;

- добудова підвідного газопроводу до с.Вали, протяжністю 12,9 км, кошторисною вартістю 712,1 тис.грн.

- розвиток конкурентного середовища на ринку обслуговування житла, шляхом розвитку нових форм управління житлом – створення об'єднань співвласників квартир багатоквартирних будинків;

- оновлення та модернізація існуючого обладнання і устаткування на водопостачальних мережах.

СТАТИСТИКА, ФАКТИ, ПОДІЇ

КРУГЛИЙ СТІЛ

19 лютого 2010 року Чернівецький регіональний Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації провів круглий стіл на тему «Вивчення потреб у перепідготовці та підвищенні кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування». У засіданні прийняли участь директор Центру Ярмистий Микола Васильович, начальник відділу реалізації державної політики у сфері державної служби та місцевого самоврядування по Чернівецькій області Управління державної служби Голодержслужби України в Івано-Франківській та Чернівецькій областях Леньков Михайло Іванович, начальник відділу кадрової роботи апарату облдержадміністрації Романова Валентина Петрівна, заступник начальника юридичного відділу виконавчого апарату обласної ради Крісманов Володимир Андрійович, координатор магістратури «Державна служба» факультету

історії, політології та міжнародних відносин ЧНУ ім. Ю.Федьковича Недокус Ігор Степанович та

координатор магістратури Буковинської державної фінансової академії.

Відповідно до наказу Головного управління державної служби України «Про затвердження Методичних рекомендацій» від 01.12.2009 №367 обговорювалися актуальні питання щодо механізму вивчення потреб у перепідготовці та підвищенні кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, зокрема, повноваження в цих питаннях обласної державної адміністрації, обласної ради та закладів післядипломної освіти.

Михайло ЛЕНЬКОВ,

начальник відділу реалізації державної політики у сфері державної служби та місцевого самоврядування по Чернівецькій області.

ПРАЦЮЄМО ЗА ПРИНЦИПОМ ПАРТНЕРСТВА

Державна служба є механізмом забезпечення стабільності та надійності конституційного устрою, надання державному управлінню організованості, компетентності і професіоналізму. Від рівня професіоналізму та прозорості дій державних службовців залежить ступінь задоволення законних інтересів громадян, авторитет держави, сталий розвиток країни та її конкурентоспроможність на міжнародній арені.

Як відомо, відповідно до Наказу Голодержслужби України від 15 травня 2009 року № 146, з метою удосконалення організації діяльності її окремих територіальних управлінь, 27 липня 2009 року було утворене Управління державної служби Голодержслужби України в Івано-Франківській та Чернівецькій областях. У його структурі з серпня минулого року почав функціонувати Відділ реалізації державної політики у сфері державної служби та місцевого самоврядування по Чернівецькій області.

Попри те, що працівники відділу – головні спеціалісти – це молоді люди, середній вік яких не перевищує 29 років, і яким, можливо, ще бракує життєвого та професійного досвіду, вони серйозно працюють над самоосвітою та підвищенням свого кваліфікаційного рівня. Стало неухильним правилом щотижня проводити у відділі внутрішні навчання, під час яких глибоко опановуються нормативно-правові акти, передусім, з питань державної служби.

Хотілося б, передусім, висловити вдячність керівництву обласної державної адміністрації, її відділам кадрової роботи, взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи, Регіональному центру перепідготовки та підвищення кваліфікації, магістратурам

державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича та Буковинської державної фінансової академії. Із зазначеними установами з перших днів роботи почалася конструктивна співпраця, завдяки якій визначилися основні пріоритети діяльності підрозділу.

Це, передусім, реалізація державної політики у сфері державної служби, забезпечення дотримання органами виконавчої влади вимог законів “Про державну службу”, “Про боротьбу з корупцією”, інших нормативно-правових

Апаратна нарада

актів.

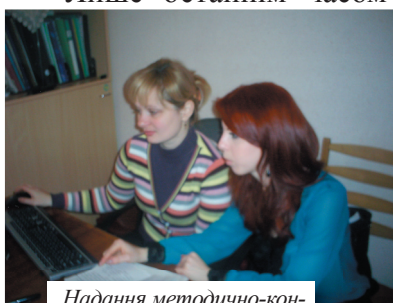
Сфера діяльності працівників відділу досить обширна, адже перед ними стоїть

завдання сприяти вдосконаленню професійних навичок і вмінь спеціалістів кадрових служб органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Зважаючи на те, що в області працює понад п'ять тисяч держслужбовців і ще майже дві тисячі посадових осіб органів місцевого самоврядування, це завдання вважаємо для себе одним з основних. Виходячи з Положення про підрозділ, беремо участь у забезпеченні реалізації державної політики у сфері державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, узагальнюємо практику застосування законодавства з питань державної служби, що належить до компетенції відділу, готуємо пропозиції щодо його вдосконалення.

Відділ прагне працювати не як контроль-но-караюча структура і не як сторонній спостерігач, а партнер, діяти за принципом: “У вас щось не виходить? Ми допоможемо”. Цей принцип сповідуємо як основний у нашій діяльності.

Такий підхід є визначальним у наданні методично-консультаційної допомоги посадовим особам з питань проходження державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

Лише останнім часом відділом надано методично-консультаційну допомогу Державному архіву Чернівецької області, Чернівецькому обласному управлінню лісового та мисливського господарства, Управлінню житлово-комунального господарства Чернівецької обласної державної адміністрації, Державному управлінню охорони навколишнього природного середовища у Чернівецькій області, Чернівецькій обласній державній насадничій інспекції, Головному управлінню регіонального розвитку, архітектури та інфраструктури Чернівецької обласної державної адміністрації, Державній інспекції з карантину рослин по Чернівецькій області, Головному

Надання методично-консультаційної допомоги

управлінню освіти і науки Чернівецької обласної державної адміністрації, Чернівецькому обласному управлінню у справах захисту прав споживачів.

Надання допомоги сприяло покращенню організаційно-кадрової роботи у зазначених державних органах, зокрема в частині планування роботи, контролю, проведення апаратних нарад, ведення особових справ, трудових книжок тощо, попередження проявів корупції, а також ефективному впровадженню в роботу кадрових служб локальної системи “Картка” єдиної державної комп'ютерної системи “Кадри”.

Особистий прийом громадян

Значна увага приділяється роботі із зверненнями громадян та організацій. Так у IV кварталі 2009 та з початку поточного

року працівниками відділу надано 136 усних роз'яснень та консультацій. З них 47 - на особистому прийомі у начальника відділу, 44 - під час прямої телефонної лінії, 45 - інші роз'яснення і консультації, які надавалися працівниками відділу під час методично-консультаційної допомоги місцевим органам виконавчої влади, в ході проведення семінару-наради з керівниками кадрових служб структурних підрозділів Чернівецької обласної державної адміністрації та територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади України в Чернівецькій області з питань удосконалення організаційно-кадрової роботи, телефонних консультацій тощо.

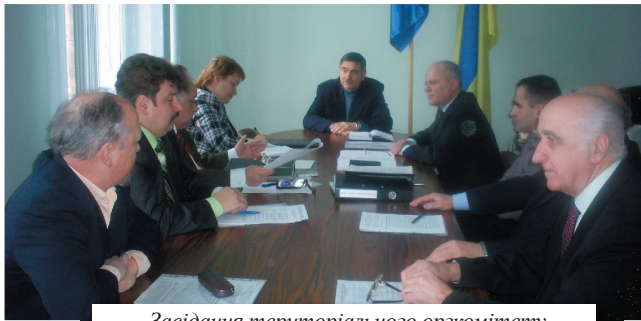
Щопонеділка начальником відділу проводиться особистий прийом громадян, ведеться його електронний облік. Графік прийому громадян оприлюднений на доступному для відвідувачів місці у приміщенні, де розташований відділ, та на веб-сайті Управління.

Щочетверга діє пряма телефонна лінія “Державна служба”, ведеться облік звернень громадян, які зателефонували на пряму телефонну лінію. Найбільша частка звернень сто-

сується питань обчислення та зарахування періодів роботи до стажу державної служби, продовження терміну перебування на державній службі, прийняття на державну службу, присвоєння рангів державним службовцям та посадовим особам органів місцевого самоврядування, призначення або перерахунку пенсії державного службовця, встановлення надбавок і доплат та інші.

З метою виявлення та поширення кращого досвіду роботи органів виконавчої влади з громадянами, заохочення і стимулювання тих органів влади, які надають адміністративно-управлінські послуги на якісно високому рівні, проводиться вже традиційний Всеукраїнський конкурс “Приязна адміністрація”.

Участь у конкурсі безперечно сприяє поліпшенню якості та своєчасності надання послуг, підвищенню рівня відкритості та про-

Засідання територіального оргкомітету

зорості у діяльності установ, спрямуванню роботи державних службовців на першочергове задоволення потреб громадян.

Важливою особливістю проведення конкурсу є те, що оцінка роботи органів виконавчої влади проводиться безпосередньо за участі громадськості. Це означає, що всі бажаючі мають можливість висловити свої міркування, зауваження та побажання за допомогою спеціально підготовленої анкети. На підставі вивчення анкет учасників конкурсу та споживачів послуг, перевірки членами експертної групи відомостей, наведених у анкетах учасників конкурсу, здійснюється визначення переможців.

У 2009 році в конкурсі взяли участь 24 учасники від Чернівецької області, в т.ч. усі районні державні адміністрації та 13 територіальних підрозділів центральних органів ви-

конавчої влади, які, згідно з Положенням про Всеукраїнський конкурс “Приязна адміністрація”, подали відповідні анкети. Територіальним оргкомітетом було організовано експертну групу, яка вивчила і узагальнила відомості, наведені в анкетах учасників конкурсу, перевірила достовірність даних з виїздом на місця.

Варто зазначити, що найефективніше у напрямку вдосконалення роботи з громадянами попрацювали у Чернівецькому обласному центрі зайнятості та Кіцманській районній державній адміністрації. Зазначені органи влади й були визнані територіальним оргкомітетом переможцями Всеукраїнського конкурсу “Приязна адміністрація” у Чернівецькій області в номінаціях “Територіальні органи центральних органів виконавчої влади” та “Районні, районні у м. Києві та Севастополі державні адміністрації” відповідно.

Приймаючи рішення про визначення переможців, територіальний оргкомітет врахував чимало обставин, що свідчать про створення належних умов для відвідувачів у приміщеннях Центру та Кіцманської райдержадміністрації. Йдеться, зокрема, про наявність при вході пандусів для пересування осіб з обмеженими фізичними можливостями, зручних та просторих місць очікування для відвідувачів. Інформація у даних організаціях є відкритою та доступною – приміщення облаштовані стендами, на яких містяться необхідні відомості щодо структури органу, графіків роботи та прийому громадян. По-сучасному виглядає й те, що тут створені та постійно оновлюються офіційні веб-сайти, які висвітлюють діяльність державних органів та містять важливу і корисну інформацію для споживачів послуг. Експертна група переконалася у тому, що працівники цих установ постійно підвищують свій професійний рівень, проводять спеціалізовані тренінги для якісного надання послуг споживачам. Тут дотримують професійну етику і вимоги антикорупційного законодавства.

У процесі здійснення своїх повноважень відділ активно співпрацює з обласною та районними державними адміністраціями, територіальними підрозділами центральних органів виконавчої влади, обласною, районними, міськими радами. Практикуються спільні виїз-

ди працівників відділу та облдержадміністрації для надання методично-консультаційної допомоги органам виконавчої влади і місцевого самоврядування, проведення навчань та семінарів-тренінгів.

Особлива увага останнім часом приділяється реалізації трьохсторонньої угоди про співробітництво між Головдержслужбою України, Чернівецькою обласною державною адміністрацією та Чернівецькою обласною радою.

На нашу думку, чимало було зроблено у цьому напрямку минулого року. Спільно з відділом кадрової роботи апарату Чернівецької обласної державної адміністрації проведено низку засідань Регіональної ради по роботі з кадрами, на яких розглянуто питання щодо проблемних питань залучення молоді та формування кадрового резерву в органах виконавчої влади області, продовження терміну перебування на державній службі, підсумків проведення в структурних підрозділах Чернівецької обласної державної адміністрації та районних державних адміністраціях щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них обов'язків і завдань за 2008 рік, зміцнення матеріально-технічної бази Регіонального центру підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, організації та проведення в області Всеукраїнського конкурсу "Кращий державний службовець" та спартакіади серед державних службовців, впровадження системи управління якістю в роботу обласної та районних державних адміністрацій, організації та налагодження міжнародних зв'язків, спрямованих на підготовку фахівців з питань європейської інтеграції, організації підготовки Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ та організацій до ліцензування у 2010 році.

Згідно з Планом реалізації зазначеної Угоди 8 грудня 2009 року відділом спільно з Чернівецькою обласною державною адміністрацією проведено семінар-нараду для керівників кадрових служб структурних підрозділів

Чернівецької облдержадміністрації, місцевих органів виконавчої влади та територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади Чернівецької області з організаційно-кадрових питань та попередження проявів корупції у контексті нового антикорупційного законодавства.

Новою угодою про співробітництво між Головдержслужбою України, Чернівецькою обласною державною адміністрацією та Чернівецькою обласною радою на 2010 рік, зокрема, передбачається проведення наради з питань попередження проявів корупції у місцевих державних адміністраціях та територіальних підрозділах центральних органів виконавчої влади України, організація семінару-навчання для працівників кадрових служб органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань здійснення моніторингу працевлаштування магістрів за спеціальностями галузі знань "Державне управління" тощо.

Підписання плану спільних заходів

Відділ впритул почав займатися питаннями підвищення кваліфікації та підготовки високопрофесійних кадрів. Тому тісно співпрацюємо з Чернівецьким регіональним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ та організацій (ЦППК) та двома магістратурами – Буковинської державної фінансової академії (БДФА) та Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича (ЧНУ). Яскравим прикладом цієї співпраці є підписання двосторонніх планів спільних заходів, метою яких є популяризація державної служби, створення потужної бази

високопрофесійних фахівців своєї справи, формування висококультурної людської особистості.

Діяльність відділу не була б забезпечена повноцінно, якби не якісна партнерська взаємодія із засобами масової інформації як обласного, так і районного рівнів. Важливим у даному контексті є укладання спільних угод про партнерство, що забезпечать підвищення прозорості та відкритості діяльності державної служби, як запоруки демократичного урядування. Варто зауважити, що першими кроками у забезпеченні такої співпраці є налагодження плідних відносин з редакціями газет “Буковинське віче” та “Чернівці”, що дає можливість вільного доступу громадян до інформації про розвиток та проходження державної служби і служби в органах місцевого самоврядування, про заходи щодо запобігання та протидії проявам корупції, а також про діяльність відділу.

У час якісних змін, коли звужується сфера державного регулювання в економіці та

духовній сфері і розвиваються саморегулюючі, самоврядні процеси, як наслідок – робиться акцент на ролі державної служби у створенні механізму реалізації конституційних прав і свобод громадян та забезпеченні їхніх інтересів. Місія Голодержслужби, а це значить і її територіальних підрозділів, якраз і полягає у створенні умов для подальшого розвитку професійної державної служби, підвищення соціального статусу державних службовців відповідно до європейських стандартів.

Незважаючи на відносно нетривалий період функціонування, відділ докладає максимальних зусиль для забезпечення виконання державної політики на якісно новому, професійному рівні. Колектив плідно працює над реалізацією нашого девізу – “до людей - з відкритим серцем”, адже виконуючи свої безпосередні обов’язки, не слід забувати про професіоналізм, чесність, порядність та людяність. Тільки за умови дотримання таких принципів можливе належне функціонування системи державного управління.

СТАТИСТИКА, ФАКТИ, ПОДІЇ

Засідання навчально-методичної ради

25 березня 2010 року відбулося засідання навчально-методичної ради Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації під головуванням директора Центру Ярмистого М.В. На засіданні були присутні:

- Леньков М.І. - начальник відділу реалізації державної політики у сфері державної служби та місцевого самоврядування по Чернівецькій області Управління державної служби Голодержслужби України в Івано-Франківській та Чернівецькій областях;
- Круглашов А.М. - завідувач кафедри

міжнародних відносин факультету історії, політології та міжнародних відносин ЧНУ ім. Ю.Федьковича, доктор політичних наук, професор;

- Федуняк С.Г. – доцент кафедри міжнародних відносин факультету історії, політології та міжнародних відносин ЧНУ ім. Ю.Федьковича, доктор політичних наук, професор;

- Ніколаєвич Т.Г. – заступник начальника Головного управління юстиції у Чернівецькій області.

Порядок денний включав наступні питання:

1. Інформація про основні підсумки роботи Центру в 2009 році. Ярмистий М.В.

2. Презентація результатів наукового дослідження Центру «Вивчення інтересів посадовців місцевих органів влади в отриманні практично-орієнтованих знань та навичок: професійна підготовка посадових осіб органів місцевого самоврядування». Ротар Н.Ю.

Галина ЧУПІНА,

*Директор Чернівецького
обласного центру зайнятості*

СТАН РИНКУ ПРАЦІ ТА ЗАХОДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НЕЗАЙНЯТОГО НАСЕЛЕННЯ: 2009 РІК

Чернівецька обласна служба зайнятості надає громадянам та роботодавцям краю комплекс соціальних послуг, зорієнтований на легальну зайнятість, сприяння працевлаштуванню в Україні, протидію торгівлі людьми, пріоритетне обслуговування соціально вразливих верств населення, запобігання безробіттю в умовах економічної нестабільності.

Упродовж 2009 року соціальними послугами обласної служби зайнятості скористалося 35607 незайнятих осіб (на 14768 осіб, або на 29,3% менше, ніж 2007 року). З них 16978 осіб звернулися до служби зайнятості за сприянням у працевлаштуванні (на 17304 особи, або майже удвічі менше, ніж попереднього року).

На 1 січня 2010 року в службі зайнятості перебувала на обліку 10541 незайнята особа. Мали статус безробітного 10288 осіб (на 43,5%, або на 7920 безробітних менше, ніж 1 січня 2009 р.). Із загальної чисельності безробітних, які перебували на обліку, 67,3% становили жителі сільської місцевості, 23,4% – працівники сільського господарства, 48,6% – робітники, 24,4% – службовці, 27% – особи без професії або такі, що займали місце, які не потребують спеціальної підготовки, 51,7% – жінки, 36,4% – молодь віком до 35 років.

В умовах фінансово-економічної нестабільності у порівнянні із попереднім роком зберігається тенденція щодо зменшення кількості вільних робочих місць на підприємствах, в установах та організаціях області.

Упродовж 2009 року на ПОУ Букови-

ни було 12438 вакансій, що на 47,1% або на 11075 вакансій менше, ніж за 2008 рік. За направленням служби зайнятості укомплектовано 8339 вакансій.

На 1 січня 2010 року на підприємствах, в установах та організаціях Чернівецької області було 427 вакантних посад (на 43,6% менше, ніж на цю ж дату торік). Із загальної кількості вакансій 361 вільне робоче місце було на ПОУ м.Чернівці (84,5% від їх загальної кількості). А в Чернівецькому міському центрі зайнятості було 10,8% від загальної чисельності незайнятих осіб, які перебували на обліку в службі зайнятості.

Навантаження на одне вільне робоче місце станом на 1 січня поточного року в області склало 25 осіб (на рівні із 1 січня 2009 року).

У професійно-кваліфікаційному розрізі навантаження на одне вільне робоче місце для робітників склало 23 особи (219 вакансій), службовців – 15 осіб (166 вакансій), для осіб, які не мають професії або займали місце, що не потребують спеціальної підготовки – 68 осіб (42 вакансії), працівників сільського господарства – 277 осіб (9 вакансій) на одну вакантну посаду.

Середній розмір оплати праці в роз-

рахунку на одну вакансію на 1 січня 2010 року – 931,7 грн (на 1 січня 2009 року – 853 грн).

Значне зменшення кількості вакансій на підприємствах, в установах та організаціях області призвело у 2009 році до скорочення обсягів активних заходів сприяння зайнятості.

Активними заходами сприяння зайнятості населення у 2009 році охоплено 16446 незайнятих осіб (кожну другу особу, яка звернулася за послугами до служби зайнятості).

За сприяння служби зайнятості торік працевлаштовано 10274 незайняті особи, в тому числі на робочі місця, створені за рахунок надання дотацій роботодавцям, – 115 безробітних.

Упродовж 2009 року за направленням служби зайнятості проходили професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації 3026 безробітних, з них 1975 осіб (65,3%) навчалися за конкретними замовленнями роботодавців. Навчання безробітних здійснювалося у групах за професіями: продавець продовольчих товарів, машиніст крана, манікюрниця, кухар, перукар, лицювальник-плиточник, конторський службовець, слюсар з ремонту автомобілів, оператор комп'ютерної верстки, швачка, слюсар-ремонтник, тракторст-машиніст сільськогосподарського виробництва, електрогазоварник, електромонтер, секретар керівника. Після закінчення професійного навчання працевлаштовано та

знято з обліку 2373 безробітних (74,9% від загальної чисельності безробітних, які закінчили професійне навчання).

До оплачуваних громадських робіт службою зайнятості торік залучено 4509 безробітних. Вони проводили благоустрій та озеленення територій населених пунктів, ремонтували об'єкти соціальної сфери, ліквідовували стихійні сміттєзвалища, розчищали придорожні та прибережні смуги, впорядковували пам'ятники загиблим воїнам, відновлювали бібліотечні фонди, за потребами територіальних громад виконували інші роботи. Під час проведення оплачуваних громадських робіт було відремонтовано та впорядковано: 9 фельдшерсько-акушерських пунктів та амбулаторій, 6 лікарень, 46 дитячих дошкільних закладів, 41 будинок культури, 7 загальноосвітніх шкіл, 3 стадіони, 9 адміністративних приміщень сільських рад, 3 бібліотеки у містах та селах Буковини.

На 1 січня 2010 року допомогу з безробіття в області отримували 7217 безробітних (на 6168 осіб або на 46,1% менше, ніж на 1 січня 2009р.).

Середній розмір допомоги з безробіття у грудні 2009 року – 555,9 грн (в 1,2 разу більше, ніж у грудні 2008 року (462,7 грн) та становить 74,7% від розміру мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму.

Зареєстрований рівень безробіття становом на 1 січня 2010 року становив 1,9% (на 1 січня 2009 р.– 3,4%). У сільській місцевості – 2,3% (на 1 січня 2009 р. – 4,6%).

СТАТИСТИКА, ФАКТИ, ПОДІЇ

Завдяки впровадженню сучасних технологій збільшена рентабельність фермерських господарств краю

Враховуючи світовий досвід, в передових господарствах краю вже декілька років не використовують плуги, а замість них придбано і впроваджено сільськогосподарські машини поверхневого та мінімального обробітку. Торік мінімізована система обробітку ґрунту застосовувалась на 70% всієї посівної площі.

На полях області вже працюють надійні, сучасні трактори і комбайни, які дають можливість ефективно працювати в сучасних

умовах. Дочірнє підприємство “Наша свинка” ДП “М'ясо Буковини” в с. Василів Заставнівського району провело реконструкцію тваринницького комплексу де буде вирощуватись понад 20 тис. гол. свиней української білої породи. В перспективі планується розширити потужності до 50 тис. гол. Характерно те, що виробництво буде здійснюватись на екологічно чистих кормах, без використання кормових біодобавок.

прес-служба ОДА

Анатолій ДУДКА,

начальник управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи

НАЙБІЛЬШ ЗНАЧНІ НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ (2 частина)

Сильний вітер та зливові дощі в липні 2000 року

Внаслідок сильного вітру та зливових дощів, що пройшли на території області 13-14 липня 2000 року, сталося порушення функціонування системи енергозабезпечення, електрозв'язку, громадського електротранспорту, підвищився рівень води в річках. Протягом 12 годин випало 70 мм опадів, що складає 74% від середньомісячної кількості опадів. Внаслідок стихійного лиха було знеструмлено 239 населених пунктів, пошкоджено 253 ЛЕП, відключено 2583 трансформаторні підстанції, підтоплено 5 вулиць садгірського району м. Чернівці, припинено рух електротранспорту в м. Чернівці.

У м. Вижниця було розмито 100 метрів перемички, яка захищає місцеву дамбу. Внаслідок цього виникла загроза руйнування дамби при повторному проходженні потужного паводку.

Завдано збитків сільськогосподарським культурам та багаторічним насадженням.

Найбільше постраждали господарства Глибоцького, Кельменецького та Хотинського районів. На площі 12081,2 га сільськогосподарські культури пошкоджені на 60-70 відсотків.

Загальна сума збитків, завданих стихією народному господарству області складає 10612,566 тис. гривень.

Ожеледь, листопад 2000 р.

26-27 листопада 2000 року внаслідок різкого пониження температури повітря (від +9С до -5С) в Чернівецькій області від ожеледі по-

страждали Кельменецький, Хотинський та Сокирянський райони. У 62 населених пунктах цих районів стихією пошкоджено та виведено з ладу 36 ЛЕП 10 кВ,

зруйновано опор 0,4 кВ – 426 шт., опор 10 кВ – 218 шт., відключено 549 трансформаторних підстанцій та знеструмлено 37 АТС. Сума збитків складала 1,8 млн. грн. Для ліквідації наслідків стихійного лиха було залучено 250 осіб аварійно-відновлювальних бригад та 69 од. техніки.

Буревій 7 - 8 березня 2002 року

Внаслідок буревію (пориви вітру 20-22 м/с, а в гірських районах до 40 м/с) в ніч на 7 березня та протягом 7 та 8 березня і різкого погіршення погодних умов, агропромислового комплексу, системам енергопостачання та зв'язку, житлово-комунальному господарству (дахи будинків та вікна) нанесено значних збитків.

Під вплив стихії потрапили Путильський, Вижницький, Сторожинецький, Заставнівський, Новоселицький та Хотинський райони області. Найбільші матеріальні збитки стихією нанесено Путильському району.

В цілому загальна сума матеріальних збитків нанесених стихією по області становить 7085,8 тис.грн.

Сильний дощ (злива) в ніч з 10 на

11 липня 2004 року.

Внаслідок грозових дощів з штормовим вітром та градом діаметром до 30 мм, які пройшли в ніч з 10 на 11 липня 2004 р., завдано збитків будинкам житлового та громадського призначення, присадибним ділянкам, садам, сільськогосподарським угіддям Кіцманського, Заставнівського та Сторожинецького районів. Внаслідок стихії постраждала мешканка с.Витилівка Кіцманського району 1991 р.н., яку з травмами було госпіталізовано в районну лікарню. Загальна сума збитків, нанесених агроформуванням, об'єктам соціально-культурного призначення та населенню склала 4 млн. 250 тис. грн.

Зливові дощі протягом 17 – 20 серпня 2005 року

Внаслідок сильних злизових дощів, граду та шквальних поривів вітру протягом 17-20 серпня мали місце випадки руйнування та пошкодження 79 мостів, 2,5 км. дамб, 85,5 км автомобільних та лісовозних доріг, руйнування 2-х житлових будинків, підтоплення 224 присадибних ділянок та 391 житлових будинків. Пошкоджено та знищено с/г культур на площі понад 1800 га. Знеструмлено 142 населених пункти, пошкоджено та відключено 91 лінію електропередач, 1430 трансформаторних підстанцій, без зв'язку залишилось 75 населених пунктів, не працювали 58 АТС та 70 радіотрансляційних вузлів.

Загальна сума збитків по області склала 43450,3 тис.грн.

Сильні дощові опади 2 червня 2006 року.

Протягом 2-6 червня 2006 р. на території області випадали сильні дощові опади, кількість яких за 4 доби становила 102 мм, що є місячною нормою. Вдень 2, 4 та вночі 5 червня кількість опадів сягала 36-40 мм за 12 годин.

Мали місце випадки підтоплення присадибних ділянок, затоплення та підтоплення будівель, посівів сільськогосподарських культур, пошкодження мостів, берегозахисних споруд, доріг, комунікацій телефонного зв'язку та системи енергопостачання, активізувалися зсувні

процеси.

Внаслідок ускладнення погодних умов всього було підтоплено 257 житлових будинків, 2159 присадибних господарств, пошкоджено 6 житлових будинків та 1 господарську споруду, 2136 га посівів сільськогосподарських культур. Підлягали негайному відселенню 32 особи. Станом на 5 червня 2006 р. по області було знеструмлено 5 ЛЕП, 247 ТП, 9 населених пунктів.

Зазнали шкоди м. Чернівці, Новоселицький, Глибоцький, Кіцманський, Герцаївський, Заставнівський, Вижицький, Хотинський райони. Сума збитків становила 29 млн. 94 тис. грн.

Дощові паводки з 30 червня по 2 липня 2006 року.

В період з 30 червня по 2 липня 2006 року на території області спостерігалися сильні дощові опади. Внаслідок сильних злив, підйому води в малих річках, аварійних скидів води зі ставків в ряді сіл Новоселицького, Сторожинецького, Вижицького, Заставнівського та Путильського районів Чернівецької області відбулося підтоплення окремих будинків, вулиць, присадибних ділянок, подвір'їв та підвалів. Частково були пошкоджені дороги місцевого значення. Спостерігалася активізація зсувних процесів. У Сторожинецькому районі був пошкоджений металевий міст та зруйновано 7 дерев'яних пішохідних містків. Всього було підтоплено 345 присадибних ділянок, 144 житлові будинки, 6 підвалів, 16 доріг. Внаслідок ускладнення погодних умов відбулися аварійні знеструмлення населених пунктів.

Зазнали шкоди Вижицький, Путильський, Заставнівський, Новоселицький, Сторожинецький, Кіцманський райони. Згідно проведених розрахунків, загальна сума збитків становила 14 млн. 511 тис. 614 грн.

Градобиї 30 липня 2007 року.

30 липня 2007 року приблизно о 13.30 у Чернівецькій області пройшов сильний дощ з градом, внаслідок чого в 9-ти населених пунктах Сторожинецького, Кіцманського та Новоселицького районів завдано пошкоджень (побитий шифер на крівлях та вікнах) 1599 житловим будинкам та спорудам (в яких проживає біля 5000 осіб), в тому числі на 11-ти об'єктах соці-

ального призначення та будівлях 3-х селянсько-фермерських господарств, шиферу - 124981 м², скла віконного – 252 м² та 20 автомобілів:

Загальна сума збитків по Чернівецькій області складала 8 237 625 грн.

Стихійне лихо, повінь 23-27 липня 2008 року

Внаслідок випадання дуже сильних зливових дощів протягом 23-27 липня 2008 р. на території західного

регіону України на річках басейнів Прута та Сірету сформувався високий за підйомами рівнів води катастрофічний дощовий паводок. Різкий під-

йом води в річках області, який вперше перевищив межі за останні сто років та досяг рівня на р. Сірет – 7,85 м, р. Прут – 9,0 м, р. Черемош – 5,5 м. Це призвело до катастрофічних наслідків. Було завдано значної шкоди інфраструктурі 10 районах краю (Вижницький, Герцаївський, Глибоцький, Заставнівський, Кіцманський, Новоселицький, Путиський, Сторожинецький, Сокирянський, Хотинський) та місту Чернівцям. Постраждав 191 населений пункт, з них 91 найбільш підтоплені. Підтоплені 9 814 будинків, 21 319 присадибних ділянок в 10 районах області. Потребували повного відновлення 800 житлових будинків, капітального ремонту 2750 та поточного ремонту 2660. Всім постраждалим виплачено матеріальну допомогу та побудовано 159 нових будинків.

Пошкоджено 328 об'єктів соціального та адміністративного призначення.

Було зруйновано 50 км автомобільних доріг загального користування та 6 мостових перехо-

дів на них, пошкоджено 391,4 км автодоріг та 33 мости, повністю було перервано сполучення з одним із гірських районів. Пошкоджено 8,3 км берегоукріплень та 6,1 км захисних дамб. Було знеструмлено понад 27 тис. житлових будинків. Пошкоджено 5 газопроводів-переходів через водні перешкоди, припинилося газопостачання в 19 населених пунктах.

Загибло 12 осіб, врятовано 1 650 осіб, з них 311 дітей, евакуйовано 10 165 осіб, з них 1200 дітей.

Почалася активізація зсувних процесів, в с. Черногузи Вижницького району зсув набув катастрофічного розміру.

Області нанесені збитки на суму понад 1,6 млрд. грн.

Зсуви на території області.

Досить поширеними на території області є зсувно-обвальні явища. Різноманітні за механізмами розвитку, характером й інтенсивністю прояву на земній поверхні, екзогенні геологічні процеси часом створюють обстановку, несумісну з мінімальними вимогами до комфортності довкілля та життєдіяльності людини, загрожують населеним пунктам, будівлям та комунікаціям.

Найбільш ймовірною є активізація зсувів в період бурхливого танення снігів, надмірного випадання дощів, гідрогеологічних та гідрологічних умов, а також наслідок негативного впливу техногенних чинників на геологічне середовище. Прикладом цього є зсув, що пройшов в районі вулиць Одеська-Барбюса в м. Чернівцях. Інтенсивна циклонічна діяльність у весняно-літній період може призвести до перезволоження ґрунту та активізації зсувів у межах Прут-Сіретського та Прут-Дністровського межиріч.

Досить ймовірними для м. Чернівці є НС внаслідок руйнування будівель та споруд. У центральній частині м. Чернівців сконцентрована історична забудова міста. На цій території розміщені понад п'ять тисяч споруд. За призначенням це громадські, житлові, промислові

будинки та споруди. Середній вік будинків перевищує 100 років. Загальний стан історичної забудови, особливо житлової знаходиться на межі безпечної експлуатації.

Широкий розвиток несприятливих фізико-геологічних явищ і процесів на території міста обумовлюють геологічні умови і клімат. У межах міста знаходяться ділянки зі стабілізованими та діючими зсувами, які загрожують забудові. Фактором негативного впливу на стан забудови є транспортна завантаженість вулиць.

Епідемія грипу 2009 року.

Внаслідок епідеміологічного спалаху захворювань (грип, та гострі респіраторні вірусні інфекції) в Україні станом на 1 листопада 2009 року зареєстровано захворілих 191431 особа, з них на грип – 9421 особа.

Госпіталізовано 7524 особи.

У зв'язку зі складною епідемічною ситуацією з грипу та ГРВІ по всіх регіонах України запроваджені карантинні та обмежувальні заходи. В області було введено в дію III період Плану лікувально-профілактичних заходів по попередженню та боротьбі з сезонним грипом та ГРВІ. Залучено весь медичний персонал області, санітарно-епідеміологічної служби та студенти 5-6 курсів Чернівецького медичного університету. Було запроваджено масковий режим у лікувально-профілактичних закладах, дитячих, загальноосвітніх установах, аптечній мережі та інших закладах по обслуговуванню населення.

Та разом з тим, в області хвороба забрала життя 25 громадян.

Динаміка надзвичайних ситуацій, які виникли на території області протягом десяти років.

Аналізуючи динаміку виникнення НС природного характеру в області, можна зробити висновок, що не зважаючи на зниження кількості природних НС в останні три роки, ризик їх виникнення залишається досить високим.

Відповідно до статистики виникнення НС на території області з 1999 по 2009 роки найбільшу частку складають НС природного характеру у 3,7 разів більше в порівнянні з техногенними НС, які виникли впродовж десяти років на території області.

Особливості географічного положення області та атмосферні процеси над її територією створюють умови для виникнення стихійних та небезпечних метеорологічних явищ, які відрізняються значною різноманітністю.

Негативного впливу від складних погодних умов у великих обсягах зазнає енергетична галузь (відключення населених пунктів від енергопостачання), споруди та об'єкти життєдіяльності та життєзабезпечення населення (пошкодження житлових та господарських будівель, ліній телефонного зв'язку, перебої в роботі громадського транспорту). Спостерігається підтоплення та затоплення під час сніготанення і розвитку водопілля, під час сильних дощів.

Серед надзвичайних ситуацій природного характеру значну частку складають метеорологічні надзвичайні ситуації, які відрізняються різноманітністю (сильний вітер, сильне налипання снігу, сильний дощ (злива), дуже сильний снігопад, сильна ожеледь, заморозки). Найбільшої шкоди завдають метеорологічні явища у поєднанні (наприклад злива з градом). Також для області є характерними гідрологічні, медико-біологічні НС, досить ймовірним є виникнення геологічних (зсуви) НС.

Відповідно до статистики виникнення НС в області, серед техногенних НС найбільшу частку складають ускладнення в енергетичній галузі внаслідок несприятливих гідрометеоумов (сильний вітер, зливовий дощ), аварії на транспорті, пожежі та вибухи в будівлях та спорудах. Також досить ймовірним є ускладнення в роботі об'єктів життєзабезпечення населення.

Причинами виникнення НС на системах життєзабезпечення були і залишаються техногенні фактори: незадовільний технічний стан виробничих об'єктів, інженерних комунікацій, порушення вимог технологічних процесів.

До основних причин виникнення дорожньо-транспортних пригод на автодорогах відносяться: перевищення швидкості руху водіями, виїзд на смугу зустрічного руху, порушення правил проїзду перехрест'я і залізничних переїздів, недотримання дистанції, низький технічний стан транспортних засобів. Ще однією причиною виникнення надзвичайних ситуацій на транспорті є складні погодні умови та незадовільний стан дорог.

Ірина НІМІЖАН,

заступник начальника відділу реєстрації нормативно-правових актів, легалізації об'єднань громадян, систематизації законодавства, правової роботи та освіти Головного управління юстиції у Чернівецькій області

ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Однією з форм діяльності органів юстиції у забезпеченні державної правової політики та невід'ємним засобом захисту прав і свобод людини, є здійснення правової експертизи та державної реєстрації нормативно-правових актів.

Державній реєстрації на сьогоднішній день в Головному управлінні юстиції у Чернівецькій області підлягають нормативно-правові акти територіальних органів центральних органів виконавчої влади та Чернівецької обласної державної адміністрації, її управлінь, відділів, структурних підрозділів.

Така реєстрація проводиться відповідно до Указу Президента України від 3 жовтня 1992 року № 493 «Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади», постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 року № 731 «Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» (далі – постанова № 731) та інших нормативно-правових актів, що регулюють питання подання нормативно-правових актів на державну реєстрацію та проведення їх державної реєстрації, скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів, занесених до державного реєстру тощо.

На сьогодні до Головного управління юстиції у Чернівецькій області подають свої акти 40 суб'єктів нормотворення, до яких належать Чернівецька обласна державна адміністрація, Чернівецький прикордонний загін, Чернівецька обласна митниця, Головне управління освіти і науки облдержадміністрації, управління у справах сім'ї,

молоді та спорту облдержадміністрації, управління культури і туризму облдержадміністрації, Головне управління Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи у Чернівецькій області та інші.

Впродовж 2009 року Головним управлінням юстиції здійснено правову експертизу 171 акту, з яких зареєстровано 115 нормативно-правових актів, повернуто без державної реєстрації для використання в роботі суб'єктам, що їх видали 4 акта та на доопрацювання 43 нормативно-правових актів, відмовлено в державній реєстрації 6 актів.

Процедура державної реєстрації застосовується щодо нормативно-правових актів будь-якого виду (постанови, накази, інструкції тощо), якщо в них є одна або більше норм, що:

а) зачіпають соціально-економічні, політичні, особисті та інші права, свободи й законні інтереси громадян, проголошені й гарантовані Конституцією та законами України, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколами до неї, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, а також з урахуванням практики Європейського суду з прав людини, встановлюють новий або змінюють, доповнюють чи скасовують організаційно-правовий механізм їх реалізації;

б) мають міжвідомчий характер, тобто є обов'язковими для інших міністерств, органів виконавчої влади, а також органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, що не входять до сфери управління органу, який

видав нормативно-правовий акт.

Зазначена процедура не застосовується до актів персонального характеру; дія яких вичерпується одноразовим застосуванням, крім актів про затвердження положень, інструкцій та інших, що містять правові норми; оперативно-розпорядчого характеру (разові доручення); якими доводяться до відома підприємств, установ і організацій рішення вищестоящих органів; спрямовані на організацію виконання рішень вищестоящих органів і власних рішень міністерств, інших органів виконавчої влади, що не мають нових правових норм; рекомендаційного, роз'яснювального та інформаційного характеру (методичні рекомендації, роз'яснення, у тому числі податкові, тощо), нормативно-технічні документи (національні та регіональні стандарти, технічні умови, будівельні норми і правила, тарифно-кваліфікаційні довідники, кодекси усталеної практики, форми звітності, у тому числі щодо державних статистичних спостережень, адміністративних даних та інші).

Одним із основних напрямів вдосконалення порядку здійснення органами юстиції функцій державної реєстрації, є механізм контролю за додержанням суб'єктами нормотворення законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів. Існує декілька видів такого контролю.

Так, пунктом 1 постанови № 731 органам юстиції, що здійснюють державну реєстрацію нормативно-правових актів, надано право перевіряти додержання законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів, у разі потреби вимагати подання таких актів на державну реєстрацію та вносити пропозиції про усунення виявлених порушень і недоліків та притягнення до відповідальності посадових осіб, винних у допущених порушеннях.

За результатами перевірок та в разі потреби, Головне управління юстиції інформує Чернівецьку обласну державну адміністрацію, органи прокуратури та засоби масової інформації. Постановою № 731 керівників органів виконавчої влади зобов'язано в місячний строк повідомляти відповідні органи юстиції про вжиті заходи.

Головним управлінням юстиції у 2009 році проведено 11 перевірок суб'єктів нормотворення, до яких належать Чернівецька обласна державна адміністрація, управління Міністерства внутрішніх справ України у Чернівецькій області,

Державний архів Чернівецької області, Головне управління охорони здоров'я облдержадміністрації, управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи облдержадміністрації, управління житлово-комунального господарства облдержадміністрації, Головне управління ветеринарної медицини Чернівецької області, Головне управління Пенсійного фонду України в Чернівецькій області, контрольно-ревізійне управління в Чернівецькій області, управління у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, Головне управління статистики у Чернівецькій області, під час яких було переглянуто 4107 актів та виявлено 5 незареєстрованих нормативно-правових актів. Працівники Головного управління юстиції взяли участь у перевірках відділів освіти Герцаївської, Заставнівської районних державних адміністрацій та Путильській районній державній адміністрації, під час яких було виявлено 28 нормативно-правових актів, що не подавалися на державну реєстрацію до Герцаївського, Заставнівського та Путильського районних управлінь юстиції (на сьогоднішній день вказані акти приведені у відповідність до вимог чинного законодавства).

Результати проведених перевірок свідчать про те, що до цього часу існує проблема застосування суб'єктами нормотворення незареєстрованих нормативно-правових актів. Такі акти, по-перше, є не чинними, оскільки не проходять державну реєстрацію, по-друге, вони не проходять правової експертизи і, як правило, суперечать законодавству. Аналізи виявлених за результатами перевірок незареєстрованих нормативно-правових актів свідчать про те, що суб'єкти нормотворення врегульовують певні суспільні відносини шляхом прийняття нормативно-правових актів з обмеженим строком їх дії, із перевищенням повноважень, без погодження із зацікавленими органами та з порушеннями вимог діловодства та нормопроектувальної техніки.

Характер порушень законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів свідчить про потребу у врегулюванні питання адміністративної відповідальності посадових осіб, винних у порушенні законодавства про державну реєстрацію, одночасно з прийняттям Закону України «Про нормативно-правові акти».

Людмила КРОЯЛО,

*начальник управління
праці та соціального захисту населення
Новоселицької районної державної
адміністрації*

ПРО РОБОТУ УПРАВЛІННЯ ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ НОВОСЕЛИЦЬКОЇ РДА У 2009 РОЦІ

Нині, в умовах кризи, потреба в соціальному захисті населення зростає. Саме тому роль працівника соціальної сфери, який знається на правах, моральних, психологічних аспектах життя, сьогодні надзвичайно велика. Головним завданням нашого управління було і залишається забезпечення реалізації завдань державної політики в сфері соціально-трудових відносин, оплати праці, зайнятості, поліпшення якості соціального обслуговування всіх верст населення.

Протягом 2009 року на виконання Указів глави держави та контролю за дотриманням законодавства про працю вживалися заходи по питанню своєчасності виплати заробітної плати та погашення заборгованості.

Керівників підприємств-боржників заслухано на 23 засіданнях районної комісії з питань забезпечення своєчасності і повноти сплати податків та погашення заборгованості із заробітної плати, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат, на яких звітували 76 керівників.

Для легалізації “тіньової” зарплати та розв’язання інших проблем на ринку праці затверджено комплекс заходів і склад робочої групи щодо легалізації тіньової зайнятості та заробітної плати. За звітний період податковими та контролюючими органами легалізовано 221 особу - це наймані працівники у фізичних осіб-підприємців та виявлено 11 випадків виплати заробітної плати в “конвертах”.

Проведено вивчення стану оплати праці на 41 підприємстві та перевірено роботу найманих працівників у 10 приватних підприємств. Спільно з державним інспектором праці проведено 21 перевірку, матеріали подані до суду.

Після проведених перевірок укладено колективні договори на 7 підприємствах, проведено індексацію заробітної плати на 8 підприємствах, проведено донарахування за роботу в нічний час на 4 підприємствах.

Забезпечення соціального захисту працюючих, організація оплати праці залежить від ефективного механізму укладення та реалізації угод і колективних договорів.

Постійно здійснюється моніторинг стану укладання колективних договорів, проводиться повідомна їх реєстрація. За 2009 рік зареєстровано 104 колективних договори та 10 доповнень. При реєстрації колективних договорів звертається увага на включення до них державних гарантій в оплаті праці, норм Генеральної та галузевої угод, збільшення фондів оплати праці.

Одним із основних показників соціально-економічного розвитку є виконання програми зайнятості населення району на 2008-2009 роки, відповідно до якої на регіональному ринку праці здійснюються заходи щодо запобігання масовому безробіттю, соціальному захисту тимчасово непрацюючих і підтримка неконкурентноспроможних громадян. Так державне завдання щодо створення 2044 нових робочих

місць виконано на 106,7%.

Успішне розв'язання проблем зайнятості, насамперед залежить від стану економіки, її динаміки та забезпечення людей роботою з належними умовами праці. Середньомісячна зарплата на одного штатного працівника торік склала 1300грн. на 10,9% перевищивши показник 2008 року. Досягнутий розмір зарплати в два рази перевищив прожитковий мінімум для працездатних осіб.

Здійснюється контроль щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності на належні, безпечні і здорові умови праці.

З початку року видано керівникам підприємств 46 приписів, де виявлено 381 порушення законодавчих актів з охорони праці. Спільно з державним інспектором ТУ Держгірпромнагляду – 18. Призупинено експлуатацію 29 одиниць електроустаткування до проведення оповіщення стану безпеки.

Покращенню прийому громадян значною мірою посприяла участь управління в провадженні в рамках спільного проекту Мінпраці України та МБРР “Вдосконалення системи соціальної допомоги” Єдиної технології прийому громадян, які звертаються за призначенням усіх видів соціальної допомоги.

За звітний період з питань призначення та виплати допомог та субсидій звернулось 6102 сімей. Порівняно з минулим роком значно зросло звернення за одноразовою допомогою при народженні дитини та допомогою по догляду за дитиною до 3-х років..

Протягом минулого року нараховано допомог 49436 одержувачам на суму 27899,5 тис. грн. та згідно підготовленим виплатним відомостям профінансовано державні соціальні допомоги на суму 27899,5 тис. грн. Заборгованість по виплаті допомог. У 2009 році установлено телефони на пільгових умовах 23 учасникам війни та 2 сім'ям загиблих ветеранів війни на суму 5825,80 грн. Користується телефонами на пільгових умовах 1814 ветеранів.

Особлива увага приділяється потребам інвалідів, яких в районі проживає 2302 чоловік.

Для поліпшення забезпечення інвалідів протезно-ортопедичними виробами та засоба-

ми ранньої реабілітації створено центральний банк даних.

У минулому році 38 інвалідів отримали безкоштовно інвалідні візки, видано 181 направлення на забезпечення протезно-ортопедичними виробами, які введено в Централізований банк даних. 2 інвалідів направлено в геріатричні пансіонати.

27 інвалідів поправили своє здоров'я в санаторно – курортних закладах.

1 інвалід отримав автомобіль через органи соціального захисту населення

Направлено в Буковинський обласний центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів “Особлива дитина” 9 дітей – інвалідів.

Здобуття професії та освіти в умовах кризи досить складно, а людині з обмеженими можливостями тим паче, саме тому в цьому напрямку працівниками управління проводиться роз'яснювально - інформаційна робота.

Тільки протягом 2009 року 5 інвалідів направлено до Буковинського міжрегіонального центру професійної реабілітації інвалідів зі спеціальності “оператор комп'ютерного набору” та одного інваліда до Кам'янець-Подільського планово-економічного технікуму-інтернату.

В районі давно знято питання безпритульності людей похилого віку, бо немає байдужих до їх долі.. Турботу про одиноких старесеньких взяло на себе Стальнівецьке стаціонарне відділення для постійного та тимчасового проживання громадян похилого віку та інвалідів розрахованого на 30 місць.

У територіальному центрі соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян працює 51 соціальний працівник в 28 населених пунктах району. Обслуговується в районі 552 одиноких громадян району в тому числі в м. Новоселиці 44 чол.

З початку року соціальними робітниками надано 157750 соціальних послуг.

Для організації дозвілля одиноких непрацездатних громадян в місті працює клуб “Надвечір'я” проведено 5 засідань з Тов. Червоного Хреста, 608 ветеранів, пенсіонерів, людей похилого віку відвідали клуб “Надвечір'я”, проведено 4 благодійних обіди для одиноких громадян, 5 зустрічей з ветеранами війни.

Працівниками терцентру надано 2885 соціально-побутових та Мехіко-соціальних послуг.

Працює прокатний пункт засобів пересування.

Отримано та роздано гуманітарну допомогу в кількості 5200 штук на суму 507,0 тис. грн.

З програми "Турбота" отримали матеріальну допомогу 727 потребуючих громадян на загальну суму 199,9 тис. грн.

В ході акцій "Милосердя" зібрано і розподілено матеріальної допомоги 7285 найбільш

потребуючим громадянам на загальну суму 1 млн. 867,3 тис. грн, в т.ч. Магальському дитячому будинку-інтернату надано благодійної допомоги на суму 255,0 тис. грн, Стальнівецькому відділенню для постійного та тимчасового проживання громадян похилого віку та інвалідів 29,8 тис.грн.

Щоденно обслуговуючи людей, працівники управління не тільки задовольняють їх потреби та інтереси, але й терпляче вислухають, нададуть кваліфіковану пораду- у цьому і полягає щоденна робота спеціалістів управління.

СТАТИСТИКА, ФАКТИ, ПОДІЇ

**Європейська та євроатлантична інтеграція країн
Вишеграду: досвід для України**

президія семінару

доповідають угорські гості

26 березня 2010 року Центром євроатлантичної інтеграції та безпеки Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича та Чернівецьким регіональним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій було проведено міжнародний науково-практичний семінар «Європейська та євроатлантична інтеграція країн Вишеграду: досвід для України».

Робота семінару була організована за наступними науковими напрямками (секціями):

- Європейські перспективи України: досвід країн Вишеградської групи;
- Підготовка державних службовців України в сфері європейської та євроатлантичної інтеграції.

У роботі міжнародного науково-прак-

тичного семінару взяв участь Надзвичайний та Повноважний Посол Республіки Угорщина в Україні Андраш Баршонь та доктор Ференц Бьозенбахер (Центр досліджень безпеки (Будапешт, Угорщина), працівники органів влади та місцевого самоврядування області, викладачі та студенти ЧНУ.

Семінар відбувся в рамках реалізації проекту Чернівецького національного університету «Зовнішня політика країн Вишеграду», за підтримки Вишеградського фонду.

учасники семінару

Микола Подільчук,

голова Кіцманської районної ради

ДБАЮЧИ ПРО МАЙБУТНЄ

Про національну політику, національну ідею, національні інтереси нині не говорить хіба, що лінивий. Та чи не найвищим національним інтересом є збереження та виховання національної інтелігенції, здорового гармонійного розвинутого молодого покоління.

Для нашої країни ці питання є надзвичайно актуальними. І, якщо зважити на те, що національні інтереси спрямовані на перспективний, поступальний розвиток ще не повністю реалізуються, виникає потреба розвивати таланти у різних галузях знань на місцевому рівні, заохочувати аматорство, ініціативність, розвивати творчі задатки. Виконуючи свої найрізноманітніші функції, місцеві ради вкладають, можливо ще не дуже значні, інвестиції у розвиток інтелекту. Найперше, створюючи належні умови для розвитку всього загалу, а також – особливі умови особливо обдарованим. Одним із видів такого інвестування є різноманітні стипендії тим, хто досяг успіхів у певній галузі життєдіяльності.

Кіцманською районною радою заснована іменна щомісячна стипендія талановитим дітям у галузі культури, основною метою якої є розвиток і покращення національної культури краю, активізація діяльності талановитих дітей району, мистецьких навчальних закладів, визнання особистих досягнень талановитих дітей, стимулювання їх творчої діяльності. Щорічно стипендія призначається десятьом номінантам. Вона виплачується щомісячно переможцям та лауреатам різних Всеукраїнських та міжнародних престижних фестивалів і конкурсів. У 2009 році стипендіатами районної ради були обдаровані діти із сіл: Киселів, Мамаївці, Шипинці, Лашківка, Іванківці, Южинець, Ошихліби, Стрілецький Кут та міста Кіцмань.

До прикладу учениця Кіцманської музичної школи ім. В.Івасюка Мар'яна Пугач у номінації “Вокальне мистецтво” стала переможцем Всеукраїнської мистецької програми “Нові імена – 2008р.”, Всеукраїнського фестивалю дитячої та юнацької творчості “Чисті роси”, обласного телевізійного фестивалю дитячої естрадної пісні “Золотий ключик”, Всеукраїнського фестивалю-конкурсу українського солоспіву імені В.І.Заремби у м.Хмельницькому, Міжнародної телевізійної конкурсної програми “Южний експрес” у м.Коломиї та районного конкурсу сучасної української естрадної пісні до дня народження В.Івасюка “Пісня буде поміж нас”.

Юні артисти кіцманщини, окрім перелічених фестивалів та конкурсів, брали участь у конкурсах учнів духових та струнно-смичкових відділів музичних шкіл, фестивалі “Талановиті діти України”, конкурсі “Крок до зірок”, Всеукраїнському фестивалі-конкурсі “Кришталевий жайвір” та багатьох інших.

З метою популяризації творчості видатного кіцманчанина композитора і співака, Героя України В.Івасюка, визнання особистих заслуг талановитих дітей району, стимулювання творчої праці для фінансової підтримки заснована іменна стипендія імені Володимира Івасюка “Пісня буде поміж нас”.

Стипендія призначається переможцю районного конкурсу присвяченого В.Івасю-

ку за поданням журі конкурсу і погодженням із постійною комісією районної ради з питань освіти, культури, молоді, спорту та національно-патріотичного виховання стипендіатами стипендії В.Івасюка були юні співаки Інна Кобилянська із Мамаївців, Тетяна Флорескул із Верхніх Станівців, Владислав Григоращук із Лужан, інші.

Іменна стипендія імені кіцманчанки доктора хімічних наук, академіка вищої школи І.Павлюк заснована Кіцманською районною радою для підтримки дітей району у галузі біології та екології для підвищення інтересу учнів до поглибленого вивчення базових дисциплін, залучення їх до дослідницької роботи, стимулювання творчості та засвідчення їх особистих досягнень.

Стипендія присуджується обдарованим дітям 7-12 класів, які найбільше відзначилися у навчальній та дослідницькій роботі терміном на 1 рік з 1 вересня кожного року. Ця стипендія, як і інші призначається згідно із Положенням, яким передбачено порядок присудження стипендій, порядок висунення кандидата, фінансування видатків, тощо.

Стипендія імені академіка І.Павлюк призначається лише учням загальноосвітніх шкіл, її розмір встановлюється при затвердженні районного бюджету.

Впродовж останніх років іменну стипендію отримали: Бастул Ганна, учениця Мамаївського ЗНЗ I-III ступеня, Боднарюк Ігор, учень Стрілецькокутського ЗНЗ I-III ступенів, Гриндей Яна, учениця Лужанського ЗНЗ I-III ступенів. Поряд із щомісячною стипендією І.Павлюк за друге і третє місце у конкурсі виплачувалися одноразові премії.

Якщо мова йде про гармонійний розвиток то, без сумніву, у цьому контексті необхідно вести мову про фізичну культуру і спорт. Спортсмени району мають добрі здобутки за результатами різних змагань та спартакіад. В районі працює 2 дитячо-юнацькі спортивні школи, на базі яких у групах легкої атлетики, футболу, волейболу, шахів, шашок, настільного тенісу, гирьового спорту, баскетболу, дзюдо виховується спортивна молодь. Збірні команди з перелічених видів спорту беруть участь в обласних змаганнях і

в минулому році посіли призові місця.

Тому щомісячна стипендія районної ради кращим спортсменам призначається майстрам та кандидатам у майстри спорту, членам збірних команд України та області. Відділом з питань фізичної культури і спорту районної державної адміністрації подано десять кращих спортсменів на щомісячну стипендію у 2010 році. У списку боксери Іван Страшний, кандидат у майстри спорту України, член збірної команди України, Артем Крупа, кандидат у майстри спорту України, член збірної команди області; легкоатлети: Оксана Бідоха, чемпіонка області з бігу на 800 і 1500 метрів, член збірної команди області, Валерія Шмалюк, чемпіонка області з бігу на 500 метрів, член збірної команди області, Марина Царик, чемпіонка області з бігу на 1500 метрів, член збірної команди області, Діана Бережан, чемпіонка області з бігу на 100 та 200 метрів, член збірної команди області. Районний стипендіат, майстер спорту з боротьби дзюдо, чемпіон та член збірної команди України Андрій Григорцов є спортивною надією не тільки Кіцманського району, а й нашої країни як і боксер Артем Крупа, гирьовик Мирослав Мироник та тенісисти Василь Стефанчук і Руслана Присунько.

Розмір стипендії диференційований в залежності від досягнень спортсмена. Починання районної ради з підтримки талановитих дітей знаходять відгук у меценатів та спонсорів, які засновують нові школи, розвиваючи нетрадиційні види спорту.

Стрімко й успішно розвивається школа верхової їзди у кінно спортивному клубі "Троя", що в селі Реваківці Берегометської сільської ради. Тут вже стали популярними верхова їзда для дітей і дорослих, кінні походи та змагання.

У Кіцманській районній раді панує переконання, що підтримки обдарованої молоді, розвиток традиційних і нових видів спорту, організація дозвілля, заохочення аматорства та професійного заняття творчістю співгромадян, які є у кожній територіальній громаді повернуться нашому суспільству духовним зростанням.

Валерій УНГУРЯНУ,

начальник інформаційно-аналітичного відділу виконавчого апарату Чернівецької обласної ради, магістр державного управління

ДЕЯКІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИСВІТЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЗМІ (на прикладі Чернівецької області).

В умовах демократизації українського суспільства, стрімкого розвитку інформаційного середовища, появи нових, високоефективних засобів комунікації, кількісного та якісного розширення діапазону інформаційних потреб і запитів громадян завдання оперативного, різнобічного та глибокого висвітлення діяльності представницьких органів влади набувають особливої значущості. За цих обставин потрібно оптимально використовувати увесь спектр наявних правових важелів та організаційних можливостей для налагодження мобільної та гнучкої системи інформування територіальних громад області, жителів інших регіонів України, держав ближнього та далекого зарубіжжя.

Потрібно зауважити, що чинна в Україні законодавча база такої діяльності є достатньо розвинутою, хоча й почасти застарілою. Зокрема, засоби масової інформації відповідно до законодавства України мають право висвітлювати всі аспекти діяльності органів місцевого самоврядування. У свою чергу, представницькі органи влади всіх рівнів зобов'язані надавати засобам масової інформації повну інформацію про свою діяльність через відповідні інформаційні служби, забезпечувати журналістам вільний доступ до неї, не чинити на них будь-якого тиску і не втручатися в редакційну політику ЗМІ та журналістську діяльність представників мас-медіа.

Ці та інші питання, що стосуються порядку та особливостей висвітлення діяльності органів місцевого самоврядування, регулюються низкою законодавчих та нормативних актів. Йдеться, насамперед, про Закони України «Про місцеве самоврядування», «Про інформацію», «Про порядок ви-

світлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» та інші.

Недержавні засоби масової інформації висвітлюють діяльність органів місцевого самоврядування на умовах, передбачених у відповідних двосторонніх угодах. У відповідності до таких угод представницькі органи влади в межах коштів, передбачених у бюджетах на висвітлення їхньої діяльності: формують замовлення для ЗМІ про створення медійних звітів та репортажів щодо найбільш важливих подій, які відбуваються на теренах відповідного району, міста чи селища; проведення прямих телерадіотрансляцій, створення проблемних, тематичних передач та програм у телевізійному та радіоэфірі, спеціальних рубрик на шпальтах друкованих засобах масової інформації;

Необхідність реалізації демократичних підходів щодо забезпечення гласності, від-

критості і прозорості в роботі органів місцевого самоврядування зумовили піднесення інформаційної складової в діяльності представницьких органів влади Чернівецької області загалом та крайового парламенту зокрема.

За дорученням керівництва обласної ради, на вимогу керівників постійних та тимчасових комісій обласної ради, за пропозиціями окремих депутатів інформаційно-аналітичним відділом виконавчого апарату обласної ради організуються та проводяться прес-конференції, брифінги, „круглі столи”, виїзні медіа-тури за участю представників центральних та регіональних ЗМІ, готуються прес-релізи та прес-повідомлення для друкованих та електронних ЗМІ, здійснюється моніторинг публікацій про діяльність Чернівецької обласної ради.

На шпальтах 9-ти регіональних часописів загальним накладом близько 90 тисяч примірників систематично друкуються прес-повідомлення та рішення обласної ради, звернення депутатів крайового парламенту до центральних органів влади та відповіді на них, регуляторні акти, інші документи нормативного характеру. Значний масив інформації про діяльність обласної ради, соціально-економічну та суспільно-політичну ситуацію в області розміщено на інтернет-сайті www.oblrada.cv.ua, кількість відвідувачів якого щомісяця складає понад 3 тисячі осіб.

Депутати крайового парламенту, керівники постійних комісій та підрозділів виконавчого апарату мають змогу безпосередньо спілкуватися з жителями області не тільки на прес-конференціях та брифінгах, під час прямих телевізійних та радіоефірів, але й за допомогою єдиного веб-порталу обласної ради, який об'єднує в собі усі органи місцевого самоврядування області. Це стало можливим завдяки особистій ініціативі голови Чернівецької обласної ради Івана Шилепницького та успішній реалізації проекту «Органи місцевого самоврядування Чернівецької області: інформаційно-комунікативний прорив», який став переможцем Всеукраїнського конкурсу проектів та програм

розвитку місцевого самоврядування у 2007 році. Бюджет проекту склав 1570,8 тис. грн. З коштів державного бюджету було освоєно 849 тис. грн., з обласного бюджету - 372,2 тис. грн. Кошти районних рад, які у цьому проекті виступили партнерами обласної ради, склали 197,4 тис. грн.

Разом з неурядовою громадською організацією «Буковинська Партнерська Агенція», науковцями ЧНУ ім.Ю.Федьковича, фахівцями Чернівецької філії ВАТ «Укртелеком» учасникам проекту вдалося об'єднати усі територіальні громади краю в єдиній, високопродуктивній комп'ютеризованій інформаційно-комунікативній системі. Центром цієї системи став веб-портал територіальних громад сіл, селищ та міст Чернівецької області www.gromady.cv.ua, на якому представлені Чернівецька обласна, районні, міські, селищні та сільські ради області.

Контент цього ресурсу містить відомості про Буковинський край та органи місцевого самоврядування, поточні новини територіальних громад, електронну приймальню, низку інших цікавих розділів. Впровадження веб-порталу територіальних громад внесло помітне пожвавлення у регіональний інформаційний простір, спричинило значний інтерес з боку споживачів інформаційного продукту як всередині нашого регіону, так і в Україні, країнах ближнього та далекого зарубіжжя. Для прикладу, тільки впродовж 2009 року кількість відвідувань порталу територіальних громад Чернівецької області перевищила 31 тисячу разів. Більшість відвідувачів порталу – жителі України. Найбільше закордонних користувачів цього веб-ресурсу мешкають в Росії, Молдові, Італії та Німеччині. На загал, виявили цікавість до порталу представники більш ніж 42 країн Європи та світу. З початку поточного року на порталі щомісяця відбувається понад 3000 відвідувань.

Загалом, зростання цікавості до контенту інтернет-сторінок, розміщених на порталі, свідчить про наявність сталого попиту на інформацію щодо життєдіяльності територіальних громад, їх історії та сьогодення, інвестиційних можливостей, ресурсного, економічного та туристично-рекреаційно-

го потенціалу. Діяльність веб-порталу територіальних громад Чернівецької області відкриває нові перспективи для поетапного впровадження на його базі наступних інформаційно-комунікативних проектів та програм, як-то «Електронне село», «Розумне село», застосування електронного документообігу, електронного підпису тощо.

Разом з тим, існує чимало нерозв'язаних проблем, які гальмують процес реалізації усіх масштабних цілей та завдань проекту. Йдеться, насамперед, про технічну недосконалість існуючих ліній зв'язку, недостатній рівень комп'ютерної грамотності посадових осіб органів місцевого самоврядування базового рівня, інертність окремих керівників та посадовців в питаннях подальшого розвитку вже створених баз даних щодо економічних перспектив, інвестиційної привабливості та

туристично-рекреаційного потенціалу сіл, селищ та міст Чернівецької області.

Таким чином, наявних та досі невикористаних резервів у справі забезпечення належного висвітлення діяльності представницьких органів влади існує чимало, тож владі та громаді краю потрібно разом дбати про те, щоби жителі нашої області та інших регіонів України, представники численної буковинської діаспори, громадяни зарубіжних країн мали усі можливості якнайбільше дізнатися про те, чим переймаються у своїй повсякденній діяльності депутати рад усіх рівнів, як втілюються в життя рішення представницьких органів влади, спрямовані на забезпечення поступального соціального, економічного, культурного та духовного розвитку територіальних громад сіл, селищ та міст багатомовного Буковинського краю.

СТАТИСТИКА, ФАКТИ, ПОДІЇ

«ВІДКРИТІ КОРДОНИ»

Завершився цикл радіопередач під загальною назвою «Відкриті кордони». Впродовж 10 передач у прямому ефірі на хвилях ТРК «Станція» (103,2 FM) обговорювалися проблеми сучасних міграційних процесів, міграційної політики, особливості трудової, нелегальної та вимушеної міграції, гендерні, соціальні та психологічні проблеми мігрантів, проблеми допомоги різним категоріям мігрантів.

Передачі були організовані в контексті реалізації проекту «Проблема міграції та мінімізація її негативних наслідків» Благодійного фонду «Суспільні ресурси та ініціативи» за фінансової підтримки Канадського фонду підтримки місцевих ініціатив та організаційного сприяння органів влади. Проект був розрахований більшою мірою для населення Чернівецької області, яка є прикордонною та поліетнічною, і за оцінкою різних досліджень відноситься до найбільш активних у міграційному відношенні територій України, а також для суміжних з нею районів сусідніх областей.

Організатори проекту виходили з того, що в умовах інтеграції України в світове співтовариство зростає рівень міграційних процесів, які впливають на її соціально-економічний розвиток. Саме тому актуальним є висвітлення про-

блем трудової, нелегальної, вимушеної міграції та торгівлі людьми. В рамках проекту було під-

готовлено та вийшли в ефір 10 радіопередач, в яких послідовно, об'єктивно, обґрунтовано та за участю громадських експертів інформувалося соціально-активне населення регіону про основні види міграції та способи уникнення небезпек, пов'язаних з ними. До програм, які виходили наживо, долучалися слухачі, які могли задавати питання, що їх цікавили або висловити власну точку зору стосовно міграційних процесів.

Організатори проекту ставили собі за мету сприяти підвищенню рівня обізнаності громадян Чернівецької області (а також частково Івано-Франківської, Тернопільської областей) щодо питань міграції та способів уникнення проблем, пов'язаних з трудовою та нелегальною міграцією. Крім того, автори радіопередач формували толерантне ставлення до біженців та шукачів притулку, розповідали про заходи, які необхідно вжити, щоби не стати жертвою індустрії торгівлі людьми тощо.

Костянтин ГОРЯЧКО,

Глибоцький селищний голова

ПОКИ ЩО СЕЛИЩЕ, А ЗАВТРА МІСТО МОЛОДЕ

Глибока сьогодні — це: 11,9 км² площі, 3186 дворів, 133 вулиці і 2 провулки, 9226 чоловік населення, 3 промислові підприємства (ДП „Чернівецький держлісгосп”, ТзОВ „ГАЛС ЛТД”, друкарня), 612 суб’єктів підприємницької діяльності, загальноосвітній і професійний ліцей, загальноосвітня школа, дитячо-навчальний заклад „Сонечко”, художня, музична і спортивна школи, центр туризму, екскурсій та краєзнавства, центральна районна комунальна лікарня, будинок творчості для дітей та юнацтва, будинок творчості та дозвілля, 2 центральні районні бібліотеки (для дітей та дорослих), 1 краєзнавчий музей.

Свого часу один із місцевих поетів сказав так: „Глибока моя чорноока”. Цю образність, звісно, можна б і переіначити, та справедливим є те, що наше селище, а головне — його мешканці чи то з поглядом чорних, чи то синіх очей несуть в собі тепло, щирість сердець, бажання зробити якомога більше і швидше, аби Глибока була „поки що селище, а завтра місто молоде...”.

Втім, переважно всі ми живемо в реальному вимірі часу, й добре усвідомлюємо, що одного бажання, самих лише прагнень замало. А тому треба щоднини діяти, докладати сил і розуму для досягнення наміченого. Власне, щодо конкретики роботи виконкому, депутатів селищної ради у співпраці з районними гілками виконавчої і представницької влади, громади Глибоки, то за період п’ятого скликання можемо підсумувати ряд позитивних зрушень. Найперше — це поступ в одному з найважливіших соціальних завдань — газифікації. Нині у Глибоці вже маємо 1300 користувачів газу. Скажімо, торік на продовження газифікації селищною радою виділено 437,5 тисячі гривень (у 2008 році — 176,5 тисячі).

Водночас, врівень із цим питанням йдемо шляхом вирішення проблеми житла. Так, під індивідуальне будівництво виділено майже 200 ділянок на новому масиві „Ольга”, а ще 150 ді-

лянок під індивідуальні гаражі на вулиці Бойка. Зарезервовано 4 гектари землі під програму Президента України „Соціальне і доступне житло”.

У загальній благоустрій селища на радість маленьким мешканцям та їх батьків, гадаю, гарно вписалися три належно облаштовані і наповнені дитячі майданчики в парку, мікрорайоні „Черьомушки”, на вулиці Комсомольській та спортивна площадка. Додам і ще один штрих — 80% освітлення вулиць зроблено новими енергозберігаючими (економлампами), ліхтарями (чотириразова економія).

Доволі клопітною була донедавна стара система опалення у дошкільному навчальному закладі „Сонечко”. Відрадно, що нам все-таки вдалося виготовити проектно-кошторисну документацію для реконструкції котельні цього закладу, а вже минулого року завдяки виділеним коштам розпорядженням Кабінету міністрів і ввести її в дію.

Зрозуміло, кожна поважаючи себе влада просто зобов’язана дбати про впорядкування, надання сучасного привабливого вигляду села, селища чи міста. А тому, вже окрім наведених фактів у цьому плані, зазначу і те, що, і в центральному парку, мікрорайоні „Черьомушки”, в ряді місць центру селища завдяки спонсорській допомозі

Глибока

приватних підприємців встановили гарні нові лави, обладнали для пасажирів навісами та лавками місця на зупинках автобусів. І не для зайвого голослів'я, але віддаючи належне і виконкому, і депутатам, нагадаю також, що впродовж 2008 року Глибока була визнана переможцем в обласному конкурсі, як населений пункт найкращого благоустрою, за що премійована облдержадміністрацією (500 тисяч гривень) та обласною радою (40 тисяч гривень). Відтак того ж року наше селище посіло третє в аналогічному Всеукраїнському конкурсі. Щоправда, за це призове місце організатори конкурсу через нестачу коштів нагородили нас тільки відповідним Дипломом.

Ті преміальні, що надійшли до селища від перемоги в обласному конкурсі, ми повністю використали на облаштування доріг нашого населеного пункту, а вони, скажу відверто, є найбільшою головною біллю. Особливо маємо багато проблем із станом доріг і тротуарів після прокладання мережі газифікації. Так вже сталось, що завчасно ніхто не продумав те питання, аби закласти кошти на відновлення асфальтового покриття після прокладання труб для постачання газу. Ось і маємо тепер засипані траншеї, котрі, мов живі рубці, залишились не заасфальтованими посеред вулиць і тротуарів...

Власне, ця тема практично не буде закрыта доти, як на мене, поки не буде задіяна в Україні загальнодержавна програма облаштування доріг комунальної власності із чітко визначеним фінансуванням.

Але повернусь ще до кількох фактів, що тією чи іншою мірою характеризують зроблене нами за час п'ятого скликання ради. Із ряду об'єктів, котрі раз за разом змушують привертати до себе увагу, є селищні сміттєзвалища та очисні спо-

руди. Щодо першого, то вдалося нарешті його капітально облаштувати, є певні зрушення і у будівництві нових очисних споруд, однак через перебої у фінансуванні робіт, вони ведуться не тими темпами, якими нам хотілося б. За сприяння районної ради завершується спорудження цеху по сортуванню сміття. Записали ми нещодавно у свій актив і прийняття положення про соціально-економічний фонд розвитку, до якого у 2008 році надійшло 50 тисяч гривень, а торік, хоч і кризовий, ще 46,7 тисячі.

Показовим є те, що селищна рада затвердила у 2008 році і статут громади, а також депутати розробили і затвердили положення, згідно з яким відтепер Глибока має свій герб та прапор.

Із приводу планів на перспективний соціально-економічний розвиток селища, то тут є кілька основних моментів. Один із них — це продовження роботи по газифікації житлових будинків глибочан, які проживають у тій частині, що називаємо „за залізничним мостом”. Далі йде виготовлення проектно-кошторисної документації та проведення експертизи проекту на водопостачання і водовідведення всього селища за рахунок коштів бюджетів усіх рівнів. Тут же намічено проектування та будівництво критого ринку площею 3 гектари за кошти інвестора. Практично віднайдено земельні ділянки для спорудження льодового майданчика та басейну, відкритого тенісного корту. І доповнив би цей список ще будівництвом за програмою „Соціальне та доступне житло”, нового корпусу ДНЗ з метою охоплення дошкільним навчанням усіх дітей.

Одним словом, завершу тим, з чого й почав — „поки що селище, а завтра місто молоде...”.

Володимир СТАРКО,

*Кострижівський селищний голова
Заставнівського району*

СЕЛИЩЕ КОСТРИЖІВКА І ЙОГО ПРОБЛЕМИ

Починаючи з проголошення Незалежності України, в українському суспільстві існує проблема довіри місцевих громад до влади. Органи місцевого самоврядування повинні постійно вдосконалюватись для ефективного виконання як власних повноважень, так і делегованих. Але можливостей для реалізації необхідних задумів новообраних голів в селах, селищах, містах районного підпорядкування практично немає. Працюючи селищним головою селища Кострижівка Заставнівського району Чернівецької області з 1998 року хотів би розповісти про проблеми селищного голови, всього населеного пункту та його жителів.

Всі проблеми я розділив би на категорії:

- *Працевлаштування жителів громад на місцях їх проживання.* Цю проблему потрібно вирішувати давно всім гілкам влади, починаючи від селищної ради, Заставнівською районною радою, Заставнівською райдержадміністрацією, Чернівецькою обласною радою та Чернівецькою облдержадміністрацією, враховуючи можливості того, чи іншого населеного пункту, кількість орної землі, кількість промислових підприємств, надра, географічне розташування, кількість податків, які надійдуть до бюджетів всіх рівнів. Ось хоча б взяти промисловий центр Заставнівського району – селище Кострижівка - 60-65 % власних доходів району поступає від нашого селища. На його території розташовані два великих промислових підприємства – ТзОВ «Кострижівський комбінат будівельних матеріалів» та цукровий завод ВАТ «Хрещатик», помітьте, останній із 4-х цукрових заводів Чернівецької області. Я не буду вже говорити, що під час приватизації цих підприємств, ніхто не намагався узгодити сам спосіб приватизації ні з місцевою радою, ні з громадою. Ті, хто продавали ці підприємства, напевно, і не читали Закон «Про місцотворююче підприємство». Але назад вже

нічого не повернеш, тому потрібно вирішувати питання загрузки підприємств роботою і тут якраз Заставнівській районній раді, а можливо і обласній раді потрібно приймати „ Програму підтримки по сівбі цукрового буряка „ і виділити з бюджету на початок року хоча б 500000 грн. для заохочення людей у сівні буряка. Знаючи які Програми приймаються в районі, це цілком реальна сума. І повірте ця сума в кінці року обов'язково повернеться в бюджет у вигляді податків і люди будуть зайняті як у смт. Кострижівка, так і по інших населених пунктах.

Що стосується іншого нашого підприємства ТзОВ «Кострижівський комбінат будівельних матеріалів», то і по цьому підприємству потрібно приймати районну і обласну Програми «По розкисленню ґрунтів», але ці питання потрібно вивчати районній владі, і щоденно цим займатися, звичайно як що є кому. Про підбір кадрів в деяких управліннях райдержадміністрації можна говорити довго, а про зміни, напевно, ще рано.

Тому для того, щоб вирішити питання по працевлаштуванню населення, потрібно реанімувати підприємства.

- *Забезпечення громадян житлово-комунальними послугами, водопостачанням, водовідведенням, теплопостачанням,*

Із грудня 2006 року по січень 2008 року проводилась реконструкція недіючого приміщення універмагу під новий корпус Кострижівської ЗОШ

чанням, вивозом побутового сміття та облаштуванням нормальних доріг. У 2001 році в смт. Кострижівка ми створили Управління житлово-комунального господарства не тому, що ми так захотіли, а тому, що відповідно до Указу Президента України два вищезгаданих промислових підприємства звалити на Кострижівську селищну раду весь соцкультпобут: 314 квартир, селищний клуб, стадіон, всі мережі водопостачання та водовідведення.

Дане підприємство до сьогоднішнього дня не може нормально функціонувати в першу чергу через те, що не всі жителі селища сплачують квартиру плату, плату за вивіз побутового сміття, водопостачання та водовідведення. Це також можна вирішити на законодавчому рівні. Потрібно внести зміни в Житловий Кодекс, адже люди приватизовують тільки своє помешкання всередині будинку, а за які кошти ремонтувати покрівлі, підвали. Можливо у великих містах таких проблем і не існує, але в малих населених пунктах ці проблеми самостійно виконкомом вирішити не можливо, при штаті УЖКГ – 9 чоловік. У свій час ми закупили один автомобіль для вивезення побутового сміття, виготовили 40 металевих ящиків для сміття, які досить суттєво вплинули на покращення екологічної ситуації в селищі. Але зараз автомобіль застарів, термін експлуатації становить 24 роки, новий купити коштів немає, ось і мучимось, вирішуючи проблеми за проблемами.

Що стосується мереж водопостачання і водовідведення, які потрібно міняти, тому

що вони побудовані в 50-ті роки минулого століття, то тут у нас виготовлена технічна документація повністю по заміні системи водопостачання, за кошти з Державного бюджету у 2007 році було виділено 450 тис грн., які були освоєні (закуплені труби 3,2 км, зроблено капітальний ремонт насосної станції, прокладено 850 м/п водопроводу) і більше коштів не надходило. По водовідведенню закуплено частково обладнання для станції переробки каналізаційних стоків, яке застаріває. З 2007 року фінансування перерване, всі про це знають, але ніхто не може допомогти. Можливо зміниться спосіб формування бюджетів, керівництво Кабінету Міністрів, тоді можливо будуть звертати увагу і на малі населені пункти, такі як селище Кострижівка.

- Працевлаштування молодих спеціалістів (вчителів, лікарів, інженерів) забезпечення їх житлом, функціонування будинку культури, спортивно-масова робота. В цьому напрямку зміни потрібно робити тільки у законодавстві. Для того, щоб вчителі, лікарі, вихователі дитячих садочків виходили на пенсію добровільно, на сьогоднішній день це не можливо. Тому з року в рік колективи старіють, молодь виїжджає за кордон і надії, що Верховна Рада щось змінить – мало. Адже 50 % депутатів Верховної ради – також пенсійного віку.

Не можливо при такому стані фінансування також розвивати культуру і спорт в малих населених пунктах. Ці питання необхідно також вирішувати на Державному рівні, змінюючи діюче законодавство.

Аркадій ШОВА,

*Мамалізський сільський голова
Новоселицького району*

99% ЗЕМЛІ - ЗОРАНО

Після горезвісної стихії 2008 року, роботи додалося у п'ятикратному обсязі. У планах тоді було зробити ремонти у дитячих садках, запустити ще дві групи. Протягом 2009 року цим і займалися.

Обидва дитячих садочки вже працюють. Зробили актовий зал, спортивний зал, змінили опалення, відремонтували дах, харчовий блок. Цілком можливо, що навіть у нашому обласному центрі немає таких якісних ремонтів дошкільних закладів, як у селі Мамалига. До речі, у дитсадку №1 була завалена частина корпусу.

Капіталовкладення на дошкільні установи сягнули приблизно 900 тисяч гривень. Усі проблеми вирішували власними силами. Від держави допомоги цього року майже не було.

Крім того, вдалося облаштувати пам'ятник односельцям, що загинули (плитка, самобеліск, освітлення – витратили 300 тис. грн).

З обласного бюджету були заплановані витрати на ремонт трьох доріг. На жаль, з держбюджету нічого не отримали, а зі свого бюджету вдалося зробити 400 м однієї з доріг.

Займалися й ремонтом мамалізського ФАПу. Змінили огорожу, обклали плиткою тротуар, туалет тощо. Загалом витратили 200 тис. грн. Цього року залишилося зробити внутрішні роботи. Вже є кошторисна документація на ФАП №2, але катастрофічно не вистачає часу.

Вуличне освітлення робилося спільними зусиллями сільської ради і громади. Сільська рада закупує лічильники, узаконює, люди допомагають фінансувати. Плануємо довести освітлення центральної дороги від села до таможні.

У планах – благоустрій садочків ззовні, їх територій, дитячих майданчиків, відкриття парку у селі, заміна вікон 2-го поверху та ремонт даху Будинку Культури, дороги.

Розробили генеральний план з будівництва та електрифікації жилих масивів. На це сільська рада виділила 102 тис. та 40 тис. з районного бюджету. Але цього недостатньо...

Протягом останніх 2-ох років почався підйом фермерського господарства. З'явилося багато «приватників», які мають від 10 до 200 га землі. Є два фермери, які дуже добре себе зарекомендували у сфері надання послуг населенню та обробки своїх полів. Доходи та урожайність досить високі.

Якщо 2006-2007 року 40% землі залишалося не ораними, то 2009 – 99% зорані.

Заплановано та вже проводиться облаштування сміттєзвалища. На це вже витрачено 50 тис. грн. Наступного року плануємо закупити, в залежності від наповнення бюджету, машину та контейнери для збору сміття.

Наша сільська рада брала участь у кількох транскордонних проектах. Та за останні два роки майже не було можливості цим займатися. Щоправда, приймаємо участь у проекті спільного фінансування Організації об'єднаних націй, громади та сільської ради). Суть проекту полягає в енергозбереженні для шкіл, зокрема заміні вікон. Десять тисяч доларів виділяє ООН, 5 тис. грн. громада (батьки учнів), а суму, котрої не буде вистачати – сільська рада.

Володимир ШКВАРКОВСЬКИЙ,

*голова Чернівецької обласної
ради професійних спілок*

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ – НА РІВЕНЬ ВИМОГ ЧАСУ

Про профспілки нині можна почути різне. Хтось їх гудить, а хтось уже зрозумів, що ця інституція – надійний захисник його інтересів, і став активним учасником профспілкових заходів. За роки державної незалежності України профспілки докорінно змінилися, повернулися до природної своєї суті – оборонця інтересів найманих працівників. У своїх діях вони стали незалежними від державних, партійних та інших структур.

Про роль профспілок у суспільстві, їхню практичну роботу на теренах краю нашому кореспондентові розповідає голова Чернівецької облпрофради Шкварковський В.А.

- Володимире Антоновичу, на якій законодавчій базі ґрунтуються права громадян на соціальний захист та діяльність професійних спілок у сфері їхнього реального забезпечення?

- Права громадян України на соціальний захист та діяльність профспілок у цій сфері забезпечені досконалою законодавчою базою. Передусім, це норми Конституції України, зокрема статті 46, 47, 48, 49, 50 тощо, в яких регламентуються різні питання соціального захисту. Особливо важливою для профспілок є стаття 36 Конституції України, що гарантує громадянам України право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів.

Крім того, окремі соціальні нормативи визначені цілим рядом інших законодавчих актів, зокрема, Кодексом законів про працю, Законами України “Про колективні договори та Угоди”, “Про оплату праці”, “Про прожитковий мінімум”, “Про охорону праці”, “Про зайнятість населення”, “Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)”, “Про відпустки”, “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії”, законодавством щодо соціального страхування тощо.

Водночас, стосовно місця і ролі профспілок у соціальному захисті громадян надзвичайно важливим є Закон України “Про профе-

сійні спілки, їх права та гарантії діяльності”. У ньому зосереджено права профспілок щодо їхньої участі в забезпеченні соціального захисту найманих працівників. Цей закон, якщо можна так висловитись, є профспілковою Конституцією.

Безумовно, що процес вдосконалення законодавчих актів відбувається невинно, вносяться зміни до окремих статей законів, що безперечно, сприяє поліпшенню соціального захисту.

- Так, закони у нас прогресивні. Але чи на належному рівні реально забезпечуються соціальні права наших громадян і що є основою соціальної політики профспілок ?

- Щоб забезпечити всі конституційні гарантії людини праці, треба ще багато працювати. Працювати усім нам, мається на увазі учасникам соціального діалогу: профспілкам, владі, роботодавцям, докорінно змінивши сам підхід до понять соціальної справедливості.

Щодо профспілок, то основою їх соціальної політики, я би сказав, головним завданням, було і залишається завдання – найдорожче “продати” робочу силу.

В цьому контексті хочу підкреслити принципіву і послідовну політику профспілок у домаганні законодавчого запровадження соціальних стандартів і прирівнення мінімальної заробітної плати до розміру прожиткового мінімуму, впровадження єдиної тарифної сітки

для працівників бюджетної сфери, підвищення рівня мінімальних пенсій тощо.

Що ж до захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів трудящих на місцях, то профспілки області сповна використовують такі вагомні важелі впливу як, Регіональні та галузеві угоди, колективні договори, тристоронні соціально-економічні ради. Співпраця владних структур, роботодавців і профспілок, попри всі негаразди, сприяла тому, що в минулому році, у порівнянні з 2008 роком, середня заробітна плата зросла на 8,6% і становила 1523 грн., що у два рази більше від рівня мінімальної зарплати. Вдалося розблокувати розрахунок тарифної ставки першого розряду єдиної тарифної сітки працівників бюджетної сфери. Є позитивні зрушення і в інших сферах діяльності народногосподарського комплексу області. Але чи задовольняють нас ці досягнення? Безумовно, що ні. Оскільки розмір середньої зарплати залишається

найнижчим в Україні, а 14 тис. чоловік заробітна плата на-

рахувалась у розмірі нижчому від прожиткового мінімуму. Кожен четвертий працівник отримував заробітну плату нижчу за межу бідності (792 грн.). Нам не вдалося позбутися такого ганебного явища, як заборгованість з виплати заробітної плати, (за оперативними даними станом на 1 лютого 2010 року вона становила 7,817 млн.грн.)

- Але ж цьому є виправдання, - повинь 2008 року, фінансово-економічна криза тощо?

- Дійсно, з одного боку зростання боргів із заробітної плати відбулося в результаті недофінансування робіт, які були виконані на замовлення держави; нерівномірне та недостатнє фінансування субвенцій на покриття втрат підприємств за надання послуг пільговим категоріям населення, вимивання мільйонних сум обігових коштів підприємств у результаті хронічної, безпідставної затримки з боку центральних органів виконавчої влади відшкодування податку на додану вартість тощо. З іншого боку, потрібно відверто визна-

ти і те, що практично нам не вдалося сповна використати наявні резерви щодо подолання цих негативних явищ.

Так, спад виробництва по області у 2009 році становив 25,4%, що на 3,5% перевищує середній показник по Україні. Доля заробітної плати у сумі зrealізованої продукції складає в середньому не більше 10%, тоді як цей показник у складі ВВП України становить 32,8%. Із-за великої енергоємності одиниці продукції і, відповідно, її неконкурентоздатності, тільки 35-40% продукції власного виробництва потрапляє на внутрішній ринок, замість економічно обґрунтованих 80% .

- Окрім проблеми заробітної плати, які б ще питання Ви визначили як першочергові?

- Погодьтеся, що всі інші питання є похідними, оскільки саме заробітна плата є основним джерелом доходів громадян, підвищення рівня їх життя. Тому-то, як

конструктивна опозиція до влади, профспілки пропонують кардинально змінити підходи до

формування заробітної плати. На наше глибоке переконання, перш за все, вона має зростати не у відсотках, а в рази.

Адже щорічне зростання середньої зарплати навіть на 25-30%, з урахуванням інфляції та стрімкого зростання цін на продукти харчування, товари першої необхідності, практично нівелює її реальний розмір. Підтвердженням сказаного може слугувати показник рівня бідності по області, який впродовж останніх п'яти років не опускається нижче 25%.

За умов зростання споживчих цін, необхідно, перш за все, забезпечити випереджаюче зростання заробітної плати, порівняно з іншими складовими доходів населення, як обов'язкової умови досягнення стратегічної мети – розбудови соціально орієнтованої ринкової економіки.

Крім того, необхідно вирішувати проблеми у сфері соціального захисту сімей з дітьми, малозабезпечених сімей, інвалідів, ветеранів, постраждалих від наслідків Чорнобильської

Навіть щорічне зростання середньої зарплати на 25-30% нівелюється інфляцією та іншими негативними явищами

катастрофи, інших непрацевдатних громадян.

- Що хвилює професійні спілки з точки зору дотримання вимог законодавства у сфері охорони праці?

- Тут надзвичайно багато проблем. В області, за даними статистичної звітності, на підприємствах промисловості, сільського господарства, транспорту, зв'язку та будівництва в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам, сьогодні зайнято 4265 осіб, (2,8 % облікової кількості штатних працівників), з них 965 осіб (22,6 %) - жінки.

Рівень травматизму і захворюваності, незважаючи на значне скорочення працюючих у сфері виробництва, продовжує залишатися високим.

За останні п'ять років травмовано 508 працівників, з них з важкими наслідками – 318, смертельно – 41.

А показник по важкості травматизму, тобто, - кількості днів непрацевдатності на один випадок, складає 51,6 днів, що на 12 днів перевищує середній показник по Україні.

Склалася парадоксальна ситуація, коли на ліквідацію наслідків виробничого травматизму роботодавці вкладають коштів в десятки разів більше, ніж на їх попередження.

Уряд після 1992 року жодного разу не забезпечив виконання вимог статті 19 Закону України “ Про охорону праці ” щодо виділення в повному розмірі бюджетних коштів на профілактичні заходи з охорони праці. Забезпеченість працюючих спецодягом, спецвзуттям та засобами індивідуального захисту складає в середньому не більше 76%.

Самокритично слід визнати, що і з боку профспілкових організацій ще слабо використовуються можливості колективних договорів і угод.

Тому політика профспілок стосовно питань охорони праці була і залишається однозначною: ні один керівник підприємства, установи і організації не повинен жити спокійно у разі невиконання ним вимог з охорони праці і відсутності на робочих місцях засобів індивідуального захисту.

- Що конкретно можуть зробити профспілки для захисту людини праці?

- Закон України “Про профспілки, їх права

та гарантії діяльності” чітко визначив основне завдання профспілок, з цього питання, а саме: представництво та захист трудових, соціально-економічних прав та інтересів спілчан.

Найбільш ефективним інструментом у відстоюванні інтересів працівників є колективний договір, який відповідно до Закону України «Про колективні договори і угоди» повинен прийматися на кожному підприємстві, установі, організації, яка є юридичною особою та використовує найману працю. Важливу роль в його прийнятті відіграють первинні профспілкові організації, які, як правило, ініціюють прийняття колективного договору, і повинні сприяти включенню до нього зобов'язань сторін, не нижчих, які регламентуються не тільки діючим законодавством, але й соціально – партнерськими угодами: Генеральною, Регіональною, галузевими. Спільними зусиллями у 2009 році нам вдалося досягнути охоплення колективними договорами 85,8% працюючих краю (82,3% у 2008 році), що є навіть дещо більшим за середній показник по Україні. Приємно відзначити, що в бюджетних сферах охоплення колективними договорами складає майже 100%. Дещо слабша позиція в галузях малого та середнього підприємництва, житлово-комунального господарства, будівництва та сільського господарства. На жаль, але ця важлива “конституція” не завжди використовується сповна. Тим більше, що поряд із зростанням відсотку укладених колективних договорів, ще не завжди належна увага приділяється їх аналізу та контролю за ходом виконання двосторонніх зобов'язань, а 14% працюючих взагалі, поки що, залишаються не охопленими договірним регулюванням системи оплати праці.

- Які стратегічні плани на 2010 рік ?

- Саме в подальшому вдосконаленню форм і методів діяльності всіх профспілкових структур Буковини по ефективному відстоюванню трудових, соціально-економічних прав та інтересів працюючих задля подальшого підвищення рівня життя громадян і є нашими стратегічними та й поточними планами. Великі сподівання при цьому покладаємо на подальший розвиток соціального партнерства.

Ігор БУРКУТ,

*доцент кафедри політології та державного управління
Чернівецького національного
університету ім. Ю. Федьковича,
кандидат історичних наук*

РЕЗУЛЬТАТИ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ 2010 Р. В УКРАЇНІ

Виборам Президента України 2010 р. в житті нашої держави належить особливе місце: вони остаточно завершили одну із найбільш знакових подій в історії незалежної України - „Помаранчеву революцію”. Перші оцінки результатів цих виборів у ЗМІ нерідко містили слово „реванш”. Адже перемогу на них отримав лідер Партії регіонів Віктор Янукович, який за п’ять років до того програв попередні вибори. А масові фальсифікації на виборах 2004 р. саме і стали приводом до спалаху народного протесту на Майдані, оціненого як революційні події. Їхні ж причини лежать значно глибше.

„Помаранчева революція” була реакцією українського суспільства на крайнощі олігархічної системи, сформованої в період десятирічного правління Леоніда Кучми. Неймовірно збагачення невеликої жменьки так званих „олігархів”, які скористалися своєю близькістю до політичної влади в момент поділу колишньої „загальнонародної” власності для оволодіння найбільш привабливими й прибутковими її галузями, супроводжувалося розоренням і озлиднінням десятків мільйонів рядових українців. Розрив між найбагатшими і найбільш бідними верствами населення досяг тієї межі, яку суспільство було не в стані далі терпіти. Визрівав соціальний вибух. Попередити його могли лише демократичні вибори, які дозволили б змінити правлячу еліту.

„Помаранчеві” політичні сили на вибори ішли з популярними гаслами: розділити бізнес і політику; включити Україну в процеси європейської та євроатлантичної інтеграції; забезпечити швидкий і всебічний розвиток країни; покінчити з корупцією. На жаль, жодне з головних гасел не

було реалізоване після перемоги В. Ющенка – крім свободи слова. Натомість відбувся перерозподіл влади серед олігархічних угруповань, а переважна більшість українців відчула себе обдуреними. Популярність президента Віктора Ющенка стрімко падала. Конфлікт між ним і прем’єр-міністром Юлією Тимошенко дезорієнтував їхніх колишніх прибічників, котрі раніше сприймали найбільш яскравих лідерів „Помаранчевої революції” як єдину політичну силу. Чим гострішим ставало протистояння президента і прем’єра, тим більше шансів на перемогу отримувала опозиція, представлена відносно новими політичними силами: популярність комуністів, що після розпаду СРСР постійно декларували свою опозиційність, невпинно зменшувалася. А в опозицію до „помаранчевої влади” перейшла Партія регіонів на чолі з В. Януковичем. Масове розчарування у правлячій верхівці вело до зростання протестних настроїв серед електорату. До того ж з четвертого кварталу 2008 р. в економічному житті України швидко наростали кризо-

ві явища, які громадська думка пов'язувала значною мірою з діяльністю уряду Ю. Тимошенко. Особиста популярність прем'єр-міністра також почала знижуватися. Напередодні президентських виборів 2009 року ЗМІ оприлюднили інформацію, що дискредитувала ряд народних депутатів від Блоку Юлії Тимошенко, і це негативно позначилося на рейтингу БЮТ та її лідера.

Рядовому виборцю важко зрозуміти, за яку сферу життя країни відповідає президент, а за яку – прем'єр-міністр. Чимало громадян помилково вважало, що за соціально-економічну сферу насамперед відповідає не уряд, а Віктор Ющенко. А за час його правління особливих досягнень у цій сфері не спостерігалось, за виключенням того, що в країні дещо зросла народжуваність, стимульована помітно підвищеними виплатами на народження дитини. Але смертність в цілому по Україні продовжувала перевищувати народжуваність, хоча і меншими темпами, ніж раніше. На фоні фінансово-економічної кризи зростало безробіття, зменшувалися реальні доходи населення. Відтак і причин для невдоволення владою було все більше. Для того, щоб переключити критику за зростання соціально-економічних проблем з себе, В. Ющенко демонстративно відповідальність за стан в економіці повністю переклав на уряд, а сам переключився на гуманітарну сферу. Питання української мови та історії України виходять у центр суспільної уваги. Але і тут не вдалося досягти головної стратегічної мети, проголошеної президентом: завершити процес формування української політичної нації. Навпаки, загострилося протистояння між україномовними і російськомовними українцями, яким влада не зуміла запропонувати спільну ідею, навколо якої могла би згуртуватися вся нація.

Президент за Конституцією відповідає за зовнішню політику України. І тут очевидні провали та невиконані обіцянки. Попри суспільні сподівання Україна не увійшла ні в ЄС, ні в НАТО. Під час російсько-грузинського збройного конфлікту у серпні 2008 р. В. Ющенко беззастережно

підтримав свого грузинського колегу, хоча ситуація з ударом грузинської армії по Цхинвалі виглядала неоднозначною. Відтак остаточно погіршилися відносини нашої країни з Росією. Взаємне протистояння негативно позначилося на міжнародному іміджі України: конфлікти Києва з Москвою на деякий час залишили Європу без газу. Провалом для України закінчилася судова тяганина з Румунією щодо долі багатого нафтою і газом чорноморського шельфу в районі острова Зміїний. Ще один провал наніс великої шкоди іміджу президента – під час візиту до Києва Вселенського патріарха Варфоломія. Попри сподівання, не вдалося створити єдиної помісної Української Православної Церкви, про яку так багато говорив В. Ющенко. Результат сумний: його особистий авторитет сильно похитнувся в очах багатьох віруючих.

Кожну помилку президента і прем'єра негайно використовувала опозиція для здобуття нових прибічників. Їй вдалося напередодні президентських виборів повністю відмобілізувати свій постійний електорат, а також здобути підтримку значної частини так званого „протестного електорату”. Представники останнього голосують не стільки за лідера опозиції, скільки проти діючої влади. Успіху В. Януковича у великій мірі сприяло і те, що в країні не вдалося сформувати справді альтернативних політичних сил, які здатні протистояти олігархам не на словах, а на ділі.

Незважаючи на те, що значна частина суспільства повністю розчарувалася в сучасній політичній псевдо-еліті, представники щойно сформованих політичних сил (С. Тігіпко, А. Яценюк, А. Гриценко) не змогли скористатися попитом суспільства на нові політичні обличчя, тому що багатьма виборцями сприймалися як тісно пов'язані з існуючою політичною системою. До того ж дехто з них робив серйозні помилки під час ведення виборчої кампанії, гублячи підтримку своїх потенційних виборців – як це було у випадку Арсенія Яценюка. Відтак у другий тур вийшли не ті, хто декларував своє бажання кардинально оновити україн-

ську політику, а добре відомі виборцям своєю діяльністю на посаді прем'єр-міністра В. Янукович та Ю. Тимошенко.

Боротьба двох кандидатів у другому турі засновувалася на їх взаємній критиці, а не на висуненні позитивних програм. Замість конкретних пропозицій давалися лише досить розпливчасті обіцянки. Жоден з двох претендентів не запропонував чіткої програми подолання розколу України, а саме ця проблема нині є визначальною для збереження державності. Чимало виборців вважало: боротьба між кандидатами іде лише за особисту владу, а не за проведення глибоких соціально-економічних змін, яких потребує країна.

Подібні настрої наклали свій відбиток на явку виборців у другому турі. З 35 млн. українців, що мають право голосу, на виборчі дільниці 7 лютого 2010 р. з'явилося тільки 25,5 млн., що помітно менше, ніж це було на другому турі президентських виборів 2004 року. За Віктора Януковича свої голоси віддали близько 12,5 млн. чол., і Центральна виборча комісія визнала його переможцем перегонів. Юлія Тимошенко відстала від нього майже на мільйон голосів. Але ситуація в різних регіонах України помітно різнилася: Ю. Тимошенко набрала більшість голосів виборців на Заході і в Центрі України (17 регіонів), натомість В. Янукович – на Сході й Півдні (10 регіонів).

Розподіл голосів буковинців виявився приблизно таким, як в їхніх сусідів з Галичини і Поділля. У Чернівецькій області в другому турі президентських виборів за Ю. Тимошенко проголосувало 62,48 % виборців, а за В. Януковича – 27,64 %. Помітно різнилися електоральні симпатії по районах області: глава уряду переконливо перемогла у Кіцманському (83,2 % голосів), Заставнівському (81,39 %) і Вижицькому (80,7 %) районах. Найвищим відсоток голосів за її опонента виявився в Герцаївському районі – 63,43 %, а найнижчим – у Кіцманському – 12,43 %.

Таким чином, навіть у межах області видна суттєва різниця в електоральних на-

строях, що вимагає від нової команди управлінців уважного вивчення місцевих особливостей й їх обов'язкового врахування. Тим більше необхідною є нова регіональна політика, яка дозволила би об'єднати країну навколо вирішення спільних проблем, і при цьому зберегти все те найкраще, що має кожен регіон. Різноманіття України є її великим багатством і спроба його збіднення з метою повної уніфікації різних регіонів неминуче викликатиме спротив аж до зростання сепаратистських настроїв. З цим явищем країна вже стикнулася впритул у Криму, Закарпатті, на Сході й Півдні України. Якщо нова влада візьметься за ефективно вирішення цієї проблеми, вона зможе здобути справжню підтримку в регіонах. Проте у разі дискримінації якогось регіону в рамках „політики реваншу” (чого найбільше бояться на Заході України) ситуація може різко загостритися.

На жаль, зміна президента в нашій країні, як правило, означає різку зміну політики – зовнішньої і внутрішньої. Тому Україну в світі вважають малопрогнозованою державою, а відтак – і ненадійним партнером. Якщо нова влада на ділі відмовиться від проголошеного раніше курсу на європейську та євроатлантичну інтеграцію, а замість глибоких соціально-економічних реформ переключить увагу суспільства на штучну проблему державного статусу російської мови, то кризові явища в житті країни лише поглиблюватимуться. Масова підтримка може бути забезпечена новому президенту лише в тому випадку, якщо він візьметься за вирішення нагальних проблем, які не зміг вирішити його попередник. А саме невирішеність гострих проблем соціально-економічного і політичного життя України і призвела у 2004 р. до „Помаранчевої революції”. Віктор Ющенко згаяв історичний шанс, який дала йому революція. Маючи підтримку майже 70 відсотків виборців, він навіть не розпочав процес реформування. Цим мусить зайнятися новий президент: тільки глибокі реформи можуть попередити черговий соціальний вибух.

ЕТНІЧНИЙ КОМПОНЕНТ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ.

Вибори Президента України – 2010 у Чернівецькій області мали свої певні особливості, в основі яких знаходяться особливості самого регіону. Мається на увазі поліетнічність краю, що пов'язана з його географічним розташуванням: область була і залишається прикордонним регіоном, що впливає на соціально-економічні та геополітичні орієнтації населення. А отже, ця поліетнічність не могла не вплинути на перебіг виборчого процесу 2010 року в краї. Буковинський центр виборчих технологій, проаналізувавши зазначений аспект, дійшов до певних цікавих висновків. Отже...

Важливе значення у цьому контексті було прагнення кандидатів на пост Президента України заручитися громадською підтримкою, а саме підтримкою національно-культурних товариств найбільших етнічних громад області. Так, В.Януковича активно підтримала Румунська спільнота України, яку очолює депутат ВРУ, член ПР І.Попеску. У кінці минулого року відповідальний секретар спільноти А.Боженко разом з представниками угорської меншини підписала з кандидатом у Президенти В.Януковичем Угоду про співпрацю.

Разом з тим, перед другим туром Ю. Тимошенко підтримав Конгрес румунів України, який відбувся у Чернівцях. У роботі Конгресу румунів України взяли участь понад 300 делегатів з Чернівецької та Закарпатської областей. У роботі Конгресу також взяли участь представники Товариства румунської культури ім.М.Емінеску, молодіжної громадської організації «Жунімя», а також товариства жертв сталінських репресій - «Голгофа».

На території Чернівецької області в трьох прикордонних районах – Герцаївському, Глибоцькому та Новоселицькому – в населених пунктах компактно проживають румуни та молдаване (останні переважно в населених пунктах Новоселицького району). Територіально ці райони належать до 206 в/о з чисельністю виборців – 145300 осіб, компактно проживає приблизно 19,5% румуномовного населення. Компактно проживає румуномовна громада і в Сторожинецькому районі, який відноситься до в/о №205.

Підсумки голосування виборців у першому турі президентських виборів у зазначеному в/о свідчать про активну електоральну

підтримку кандидата в Президенти України від політичної сили Партії Регіонів – В.Януковича, якого підтримали понад 30 % виборців (30,24%). У той же час друге місце за рейтингом підтримки виборців посіла лідерка БЮТ Ю.Тимошенко (27%). Однак за результатами другого туру президентських виборів у всіх чотирьох виборчих округах області перемогу здобула Ю.Тимошенко. Водночас найменшу підтримку вона здобула саме у в/о №206 (Новоселицький, Глибоцький та Герцаївський райони), де її підтримали 52,46% виборців.

Загалом, за підсумками II туру президентських виборів В.Янукович переміг лише в Герцаївському районі, отримавши 63,43% голосів виборців (тут проживає 91,5% румуномовного населення). У Новоселицькому районі (6,8% румуномовного населення, компактно проживають молдаване) з незначним відривом перемогла Ю.Тимошенко (розрив у 4,93%). У Глибоцькому (45,3% румуномовного населення) та Сторожинецькому (36,8%) – вагома перемога лідера БЮТ (65,06% та 67,81% відповідно).

У населених пунктах компактного проживання румунів перемогу у II турі президентських виборів здобув В.Янукович, найвищий рейтинг підтримки якого становить на в/д у сс.Банчени (проголосувало за його кандидатуру 86,35% виборців), Хряцька (80,34%) Герцаївського району, Горбова (74,87%), Петрашівка (74,24%) Герцаївського району та Магала (75,64%) Новоселицького.

Водночас у Глибоцькому районі В.Янукович переміг лише в чотирьох румуномовних селах, таких як Волока, Нижні Синівці, Грушівка та Станівці. При цьому, в 11 румунських селах перемогу здобула Ю.Тимошенко, зокрема, в де-

У розрізі районів, де проживають етнічні меншини, це виглядає таким чином:

	I тур виборів		II тур виборів		Не підтримали жодного кандидата II тур
	Ю.Тимошенко (%)	В.Янукович (%)	Ю.Тимошенко (%)	В.Янукович (%)	
В/о №206	27,00	30,24	52,46	41,95	
Герцаївський	18,56	47,86	31,76	63,43	2,26
Глибоцький	35,20	20,62	65,06	28,76	3,90
Новоселицький	23,41	31,82	49,68	44,75	2,98
Сторожинецький (в/о №205)	34,39	21,01	67,81	27,19	3,27

яких селах ця підтримка перевищувала 60%: у с.Просіка - 72%, Димка - 67%, Опришени – 64%, Корчівці- 63% тощо. У всіх населених пунктах району, де проживає румунська меншина, яка не становить там більшості, з великим відривом перемогла Ю.Тимошенко. Так, у смт. Глибока вона набрала – 70%, у селах Кам'яна та Валя Кузьміна - понад 75% та 67% відповідно.

Варто відзначити, що найбільшу свою діяльність Румунська спільнота України проводить саме в Глибоцькому районі. Так, офіс РСУ діє в смт.Глибока, одна з активісток Спільноти А.Божеску свого часу працювала в Глибоцькій райдержадміністрації на посаді заступника з гуманітарних питань. А в с.Карапчів, де Ю.Тимошенко набрала понад 57%, створено філіал РСУ.

У Сторожинецькому районі 6 сіл, де компактно проживають румуни, підтримали В.Януковича, а три села - Ю.Тимошенко. При цьому підтримка В.Януковича коливалась від 55% у смт.Красноільськ до 36% у с.Зруб-Комарівці. У рідному селі народного депутата ВРУ І.Попеску в II турі виборів В.Януковича підтримало майже 50% виборців.

Враховуючи, що за даними перепису в області проживає понад 80 тис. осіб румунської національності, які мають право голосу, а підтримка В.Януковича у II турі президентських виборів становила від 25 до 27 тис. виборців-румунів (точну цифру не можна назвати через змішаності деяких громад), то говорити про вирішальну роль чи навіть важливу роль румунів у перемозі В.Януковича не доводиться. Слід врахувати, що понад 22 тис. виборців - румунів

підтримало у II турі Ю.Тимошенко.

У більшості населених пунктах районів, де компактно проживають молдавани, перемогу отримав В.Янукович, зокрема найбільше його підтримали у с.Балківці (69%), Динівці (68%), Стальнівці (65%), Строїнці (64%). На деяких виборчих дільницях сіл Маршинці, Несвоя, Форосна, Тарасівці Новоселицького району переважала електоральна підтримка Ю.Тимошенко, яка коливалась у межах від 55,25% до 47,00% виборців. Значну кількість голосів у II турі президентських виборів лідерка БЮТ отримала і у змішаних населених пунктах, де компактно проживають українці та молдавани: в/д у сс.Коровія (80,66% виборців) та Молодія (65,09% та 51,64%).

Якщо узагальнити дані, то у II турі В.Януковича підтримало майже 11-12 тис. виборців молдаван, а Ю.Тимошенко - 10-11 тис. Загальна кількість виборців молдаван коливається у межах 53 тис. осіб.

У зазначеному контексті цікавим видається поглянути, на те як голосували представники російської етноконфесійної групи - старообрядців, які компактно проживають у с.Біла Криниця Глибоцького району та с.Грубна Сокирянського району. Так, за результатами II туру президентських виборів у зазначених населених пунктах перемогу із значним відривом здобув В.Янукович, кандидатуру якого підтримали 60,76% (48 виборців) та 89,41% (903 виборця) відповідно. При цьому, слід відмітити, що у зазначених населених пунктах явка виборців становила понад 70%.

Аналітична група Буковинського центру виборчих технологій (керівник Ігор Гаврада)

Євгенія ЮРІЙЧУК,

докторант кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, кандидат історичних наук, доцент

ЕЛЕКТОРАЛЬНА ЛЕГІТИМІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ В ПОСТРАДЯНСЬКИХ КРАЇНАХ

Вибори традиційно розглядаються як інститут легітимації політичної влади. А вибори, проведені відповідно до демократичних стандартів відіграють вирішальну роль у легітимації демократичного режиму влади. Саме тому електоральна легітимація постає важливою проблемою для дослідження в умовах демократичної інституціоналізації посткомуністичних суспільств, оскільки саме вибори розглядаються як цінність, на яку орієнтуються політичні суб'єкти при прийнятті електоральних рішень та будують свою поведінку стосовно до влади.

Особливої гостроти проблематика легітимації набуває в більшості пострадянських країн, де наявні проблеми інституціоналізації легітимної державності демократичного типу. Як підкреслював Ю. Габермас: «Про легітимність, як правило, починають згадувати, коли вона стає проблемою». Криза інституціональної легітимності влади посилюється нівеляцією у масовій свідомості демократичних процедур легітимації влади, перш за все – виборчих механізмів у політичному процесі.

Протягом 90-х років у більшості пострадянських держав функціонувала застаріла модель державного управління, позбавлена механізмів контролю з боку громадян, яка в умовах посилення політичної конкуренції була значною мірою підпорядкована політичним інтересам окремих політичних груп і стала заручником їх протистояння на загальнонаціональному рівні. Управлінські кризи стали додатковим джерелом нестабільності політичної системи і зростання соціальної напруги. В.Путін слушно зауважив, що «бюрократія виявилася погано підготовленою до вироблення й

реалізації рішень, адекватних сучасним потребам країни. І, навпаки, вона непогано пристосувалася витягати так названу «адміністративну ренту» зі свого становища».

Автор послуговується терміном легітимація (процес отримання, надання легітимності органам державної влади), який має дещо вужче смислове значення від загальноживаного терміну легітимація, який використовують для означення процесу набуття легітимності соціальними інститутами.

Електоральна легітимація органу державної влади певною соціальною групою під час виборів, на думку автора, передбачає тривалий процес, механізм якого складається із наступних стадій:

1. формування ціннісної системи соціальної групи (частини електорату);
2. співставлення цієї системи з реальними діями (бездіяльністю) суб'єктів державної влади, політичними програмами кандидатів на посади в органах влади;
3. становлення внутрішнього відношення (позитивне, негативне, індиферентне) до цих дій

(бездіяльності), передвиборчих обіцянок та його оцінка;

4. електоральна участь як результат співставлення та оцінки.

Для характеристики електоральної легітимації використаємо класифікацію політичних режимів, яка міститься у збірнику статей «Електоральний авторитаризм: динаміка невільної конкуренції» Андреаса Шедлерф та характеристику легітимації Олексія Прокоп'єва. При цьому під електоральним авторитаризмом розуміється режим, що комбінує регулярні вибори осіб, які приймають рішення національного масштабу, на яких опозиція може ефективно змагатися з систематичними маніпуляціями електорального процесу та наслідками прихильності посадових осіб.

Електоральна легітимація політичних режимів	Легітимація	
	Процедурна	Основний принцип
Ліберально демократичний (Естонія, Латвія, Литва)	Вільні та чесні вибори, принцип верховенства права	Захист природних прав
Електорально-демократичний, виборчо-демократичний (Молдова, Грузія, Україна)	Вільні та чесні вибори	Захист природних прав
Електорально авторитарний (Вірменія, Білорусь, Росія, Казахстан, Киргизстан)	Вибори з ефективним суперництвом	Ефективність
Закритий авторитарний (Азербайджан, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан)	Правонаступність влади	Ефективність

Вибори й референдуми класифікуються як організаційно-правові механізми зворотного зв'язку між органами державного й муніципального управління й суспільством за допомогою громадської думки. Проте у більшості посткомуністичних автократій вони використовувались для реформування органів державної влади не в контексті удосконалення керування та підвищення компетентності управлінців, а для продовження терміну повноважень, забезпечення їх безстроковості, розширення обсягу повноважень, забезпечення контрольованості верхньої палати парламенту. Внаслідок цього спостерігалось поступове зниження суспільної підтримки органів влади, дещо менше – місцевого самоврядування, що ставить перед ними завдання повернення колишньої довіри як пріоритетний напрямок державної політики. Загальновідомо, що в суспільстві виділяють наступні блоки державної політики :

1) формування легітимних суб'єктів політи-

ки та владної інституціональної ієрархії;

2) розробка стратегічного курсу і прийняття державних рішень;

3) адміністративні засоби реалізації управлінських рішень;

4) державний контроль і арбітраж, забезпечення самокорекції політичного режиму і зворотного зв'язку з суб'єктами державного керівництва.

В країнах з електорально-авторитарним режимом на виконання електоральної легітимації чимраз посилюється пропагандистська діяльність, здійснюється своєрідна «піаризація» державної політики, створюється позитивний імідж влади, президентської зокрема, застосовується техніка самолегітимації. До таких кроків вдаються внаслідок прояву тенденції послаблення підтримки системи, зокрема відторгнення деяких верств, які традиційно підтримували владу.

На думку, зокрема, білоруських вчених, для режиму стало актуальним завдання якщо не повноцінного діалогу із суспільством, то хоча б створення видимості зворотного зв'язку». А також внаслідок ускладнення системи зовнішніх зв'язків.

Техніка самолегітимації як складова авторитарного типу легітимації влади щодо виборів передбачає:

– доведення до відома населення через засоби масової інформації системи організаційних заходів щодо забезпечення проведення виборів відповідно до норм законодавства серед населення;

– реалізацію проектів міжнародної технічної допомоги ОБСЄ;

– забезпечення гласності та висвітлення діяльності міжнародних спостерігачів (яким найбільше довіряють виборці) оприлюднення позитивних відгуків та оцінок виборів і, в той же час, замовчування істинних висновків спостерігачів;

– інформованість населення про «технології «чорної делегітимації» влади, які начебто застосовуються західними державами;

– застосування піар-технології «тихих виборів», яка полягає у штучному замовчуванні перебігу виборчої кампанії, надання їй декоративного характеру, у мінімізації конкурентної боротьби між різними політичними платформами, керованість виборчою кампанією.

На сьогодні процес електоральної легітимізації набуває все більшої керованості зі сторони майбутніх суб'єктів органів влади, які прагнуть максимально вивчити цінності, бажання та інтереси електоральних груп та переконати електорат у тому, що саме вони, прийшовши до влади шляхом виборів, забезпечать прийняття «легітимно-орієнтованих» рішень. Суспільно-небезпечним є тенденція до створення віртуальних легітимізаційних образів, які нав'язуються населенню через засоби масової інформації, а також тактика самолегітимації. Проте, на нашу думку, саме брак виваженої системної легітимізаційної політики поглиблює кризу легітимності в державі. О.Ю. Висоцький розуміє під терміном «легітимаційна політика» систему засобів духовного та матеріального характеру, спрямовану на гармонізацію взаємовідносин у суспільстві як по горизонталі, так й по вертикалі, створення сприятливих можливостей для реалізації владними суб'єктами відповідних своїм стратегічним інтересам та запитам середовища перетворень. При цьому він розрізняє її реалізацію в умовах демократії та постдемократії. В основі здійснення легітимаційної політики при постдемократії лежить технологія симуляції й демонстрації суспільної підтримки та визнання відповідним політичним силам завдяки драматургічній творчості мас-медіа з використанням думок політекспертів та висловлювань «людей з вулиці». Тобто така політика є симулятивно-легітимаційною.

Розробляти стратегію для суб'єкта легітимізаційної політики може спеціальний апарат аналітиків – фахівців з управління суспільно-політичними процесами. Але тут важливо, під чий інтереси розробляється стратегія і наскільки повно вони будуть враховані в ході реалізації стратегії. Будь-яка стратегія легітимізаційної політики має врахувати інтереси всіх можливих учасників легітимізації політики і влади.

В демократичних суспільствах (країни Балтії) особливу роль для легітимації влади у виборчих процесах відіграє вивчення громадської думки з метою сприяння політичним, адміністративним реформам, використання їх як інформаційних засобів та інструментів реформи, включення у виборчі програми кандидатів та партій. Так, з 1992 р. у Литві запроваджений проект «Литовський барометр», а з 1993 р. рівень довіри громадськості визначається щомісяця, фінансується щоденним виданням

Республіка й оприлюднюється на його сторінках.

Традиційна модель державного управління перебуває зараз у стані «кризи легітимності», тобто падіння довіри громадян до неї, до її «людської складової» – чиновництва.

Потреба реформування системи органів влади чи їх модернізації під час виборів з'являється за наявності таких умов:

- 1) брак довіри до органів державної влади заданими соціопитувань;
- 2) політичний розлад у парламентських установах;
- 3) невідповідність колишньої моделі державної влади європейському зовнішньополітичному вибору країни.

Для успішного реформування органів державної влади потрібно з'ясування таких факторів:

1. Наскільки громадяни довіряють державним установам, як оцінюють їх роботу. Аналіз різних рівнів довіри до центрального уряду, державної служби, поліції, військових, парламенту, політичних партій, судових установ, тощо, вказує наскільки громадськість у посткомуністичних суспільствах солідарна з адміністративною системою.

2. Які сфери потребують найбільшого реформування, тобто визначення пріоритетів реформ з точки зору населення.

3. Як сприймаються зовнішньополітичні орієнтації держави (зокрема європейської та євроатлантичної інтеграції).

4. Наскільки ефективно використання результатів вивчення громадської думки у державній політиці як на рівні прийняття політики, так і на рівнях запровадження й оцінки.

Таким чином необхідною умовою успішного реформування органів державної влади із наступною електоральною легітимацією їх населенням є постійний моніторинг результатів діяльності і сприйняття інституцій, органів влади і державного управління оскільки масові дослідження громадської думки оцінюють політичну орієнтацію суспільства відносно органів влади і державного управління в цілому та зокрема щодо окремих установ. Для осіб, які приймають політичні рішення, масові дослідження громадської думки дають можливість встановити і проаналізувати погляди населення (навіть найпасивніших) щодо їх матеріалізації у вигляді небажаних, дезінтегруючих або загрозливих політичних акцій.

Микола ЯРМИСТИЙ,

*директор Чернівецького регіонального
Центру перепідготовки та підвищення
кваліфікації працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування, державних
підприємств, установ та організацій*

ДИНАМІКА ПРОФЕСІЙНОГО РОСТУ

Сучасні потреби державотворення, процеси професіоналізації державного управління і місцевого самоврядування, необхідність адаптації системи державної служби до стандартів Європейського Союзу зумовлюють визначення професійного навчання як обов'язкової невід'ємної складової професійної діяльності державних службовців, всієї роботи з персоналом.

Концепцією формування системи підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2009 року № 385-р, Програмою розвитку державної служби на 2005-2010 роки, затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 8 червня 2004 року № 746, передбачено спрямування зусиль місцевих органів влади на розвиток професійної, ефективної та прозорої державної служби та служби в органах місцевого самоврядування; на підвищення ефективності виконання службовцями завдань і функцій з надання громадянам якісних державних послуг, що буде максимально сприяти реалізації їх конституційних прав, свобод та законних інтересів; на професіоналізацію державної служби шляхом здійснення перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців з метою покращення їх спроможності виконувати як практичну так і аналітичну роботу.

Значна роль у цьому процесі відводиться системі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації службовців місцевих органів влади, яка сьогодні повинна не тільки забезпечувати підготовку фахівців з метою компетентно вирішувати справи державної ваги, використовуючи при цьому позитивний досвід європейських країн, системі, яка спроможна адаптуватися до змін, що відбуваються у системах публічного управління країн ЄС.

Одним з напрямків підвищення професій-

ного рівня службовців місцевих органів влади є впровадження новітніх технологій та забезпечення навчального процесу документально-наукowymi, навчально-методичними та інформаційно-довідковими матеріалами для підвищення якості навчання слухачів.

За 2005-2009 роки Центром розроблено 5 професійних програм підвищення кваліфікації, 27 програм постійно діючих семінарів, 18 програм для короткотермінових семінарів та 9 тренінгів.

Центр активізував роботу щодо впровадження інтерактивних форм підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування. Так, у 2005-2009 роках викладачами були розроблені і проводилися заняття методом ділових та рольових ігор, Case study, імітаційних вправ, збільшилась кількість тренінгів. У 2009 році питома вага активних методів навчання, що використовувались під час підвищення кваліфікації склала 51, 9% від усіх форм занять, що в 1,4 рази більше ніж у 2004 році.

У 2009 в порівнянні з 2004 роком збільшилась питома вага практичних занять на 1,3%, тренінгів – на 13,2%. Центр намагається перевести всі лекційні заняття на презентаційні лекції. У 2009 році питома вага презентаційних лекцій в загальному обсязі склала 8,1%.

Для активізації процесу навчання широко використовуються інтерактивні технології та ігри. Зокрема такі методи як дискусія, мозковий

МЕТОДИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ ЗА ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ

Форми проведення занять	Кількість занять					Питома вага, %				
	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
Лекції	388	346	315	227	119	32,1	29,6	27,4	24,3	20,6
Тематичні зустрічі	378	347	282	228	139	31,3	29,7	24,6	24,4	24
Презентаційні лекції	0	0	0	0	47	0	0	0	0	8,1
Імітаційні вправи	16	28	59	18	10	1,3	2,4	5,1	1,9	1,8
Практичні заняття	308	312	249	220	112	25,6	26,7	21,7	23,6	19,3
Ділові та рольові ігри	10	14	13	11	6	0,8	1,2	1,1	1,2	1
Тренінги	100	112	230	199	123	8,3	9,6	20,1	21,3	21,2
Обмін досвідом	6	8	0	4	3	0,5	0,7	0	0,4	0,5
Інші АМН	0	0	0	27	20	0	0	0	2,9	3,5
Всього, з них:	1206	1167	1148	934	579	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

штурм, “Снігова куля”, “Килимок ідей”, Анкета “5 з 25”, „Оксфордські дебати”, “Ікси та ігреки”; та інтеграційні ігри: «Привабливий Петро», «Пuzzle», «Учасник», „Оголошення”, „Пошук подібностей”, „Кого немає”, „Перехресне представлення”, „Герб”.

Особлива увага приділяється організації самостійної роботи слухачів. В умовах відносно коротких термінів підвищення кваліфікації, обмеження часу на самостійну роботу важливо забезпечити її методично. Для цього викладачами Центру створені електронні версії лекцій з 9 модулів Професійної програми підвищення кваліфікації, які включають 46 тем.

Однією із складових якості підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування є підбір та залучення до проведення занять висококваліфікованих викладачів та управлінців-практиків. Центр постійно співпрацює з вищими навчальними закладами м. Чернівці, обласною державною адміністрацією та обласною, міською радами, створена база даних викладацького складу.

У 2009 році до навчального процесу було залучено 94 викладачів, в т.ч.: професорів та докторів наук – 5 осіб; кандидатів наук – 14 осіб; працівників органів влади та місцевого самоврядування – 67 осіб. Щороку покращується якісний склад викладачів. Так у 2009 році в порівнянні з 2004 питома вага залучених до навчального процесу професорів та докторів наук збільшилась у 2 рази. Покращився контакт з працівниками органів влади та місцевого самоврядування, збіль-

шилась загальна кількість викладачів-практиків (працівники органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування).

Особливу увагу Центр приділяє проведенню комунікативних заходів. Ініційовані та організовані Центром наукові та науково-практичні конференції, семінари, круглі столи створюють додаткові можливості для державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, лідерів громадських організацій щодо обговорення важливих соціально-економічних та політичних проблем регіону та територіальних громад.

Центр розглядає проведення комунікативних заходів як досить важливу форму підвищення кваліфікації працівників місцевих органів влади, надаючи додаткові можливості у формуванні навичок публічних виступів та наукового аналізу.

Впродовж 2005-2009 рр. Центр організував 57 наукових конференцій, семінарів, круглих столів, Інтернет-конференцій (2005 р. – 2; 2006 р. – 7; 2007 р. – 16; 2008 р. – 20; 2009 р. – 12). Багато з них проводилися за міжнародною участю:

1. Міжнародний науково-практичний семінар “Перспективи розвитку місцевого самоврядування у контексті політичної реформи в Україні та транскордонного співробітництва” – спільно з Чернівецьким обласним громадським об’єднанням «Буковинські перспективи», Чернівецьким міським громадським об’єднанням «Буковинський політологічний центр» та кафедрою політології та державного управління Чернівецького

національного університету ім. Ю.Федьковича (5 грудня 2006 р.).

2. Міжнародний науково – практичний семінар „Гендерні аспекти трудової міграції на прикордонні України” – спільно з Фондом ім. Ф. Еберта та за участі експертів з Республіки Молдова та Румунії (21 березня 2007 р.);

3. Транскордонний круглий стіл „Механізми транскордонної співпраці в галузі туризму” – спільно із Чернівецькою Асоціацією працівників туристичної галузі «Туристична Буковина» та Ботошанською повітовою радою (Румунія) (15 травня 2007 р.);

4. Міжнародний науково-практичний семінар „Соціально-політичні аспекти євроатлантичної інтеграції України: взаємодія влади і громадянського суспільства” – спільно із Чернівецьким обласним Фондом Громадських ініціатив, Міським центром культурно-освітніх ініціатив „Метасвіт”, кафедрою політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (12-13 липня 2007 р.);

5. Міжнародний семінар «Сучасні тенденції у галузі міграції та притулку: регіональний вимір» в рамках реалізації тристороннього проекту за фінансової підтримки дирекції програми Схід-Схід: партнерство без кордонів міжнародного фонду «Відродження» («Сорос») «Регіональні тенденції і підходи до проблем міграції та пошуку притулку»; спільно з Чернівецьким громадським об'єднанням «Буковинські перспективи», Румунською Національною радою з питань біженців та неурядовою організацією «Рятуйте дітей – Молдова» (5-8 березня 2008 р. у м. Ясси, Румунія);

6. Круглий стіл за міжнародною участю „Транскордонне співробітництво в контексті спільної операційної програми Румунія-Україна-Молдова 2007-2013” – спільно з Управління зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності обласної державної адміністрації (26 березня 2009 р.);

7. Транскордонний навчальний семінар у рамках проекту «Менеджмент і маркетинг малого та середнього підприємства», фінансованого в рамках програми Сусідства Румунія – Україна 2004 - 2006 PHARE CBC 2006 – спільно із Сучавською філією Асоціації реалі заторів про-

давців та видавців патронату книги Румунії та ЧОГО «Буковинські перспективи» (3-5 квітня 2009 р.).

Систематизувалась наукова діяльність Центру, яка спрямована на вдосконалення підвищення кваліфікації службовців місцевих державних адміністрацій та посадових осіб органів місцевого самоврядування, надання консультативно-методичної допомоги з питань державного управління та місцевого самоврядування.

Відповідно до статутних завдань Центру та нормативно-правових актів у 2005-2009 роках, Центр провів 7 наукових досліджень з питань вдосконалення регіональної системи підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування. Найбільш вагомими серед них – „Професійна підготовка працівників місцевих органів влади: потреби та умови підвищення кваліфікації ” та „Вивчення інтересів посадовців місцевих органів влади в отриманні практично орієнтованих знань та навичок”.

У рамках українсько-молдовсько-румунського проекту «Громадський моніторинг розпорядчої діяльності місцевого самоврядування України, Республіки Молдова та Румунії щодо їх адаптації до вимог ЄС» за фінансової підтримки Міжнародного фонду «Відродження», Фонду Сорос-Молдова та Сорос-Румунія, Центр розробив проект рекомендацій для обговорення на міжнародних семінарах, а після їх обговорення узагальнив та спільно з Чернівецькою обласною громадською організацією «Буковинські перспективи» видав окремим накладом українською та англійською мовами.

Результати наукових досліджень друкуються у фахових виданнях, у журналі «Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування», розміщуються на веб-сайті Центру, надсилалися керівникам місцевих органів влади, Адміністрації Президента України.

Сьогодні одним з пріоритетів роботи Центру є налагодження міжнародних зв'язків в першу чергу з країнами Європейського Союзу. Обмін досвідом службовців та депутатів рад різних рівнів з колегами європейських держав у рамках проведення комунікативних заходів безперечно підніме на вищий рівень систему підвищення професійного рівня у Чернівецькій області.

Павло СВИРИДОН,

заступник директора Рівненського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій, член Національної спілки журналістів України

РІВНЕНСЬКИЙ ЦППК: ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Реалізація стратегічного курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та набуття повноправного членства в НАТО можливі лише за умови забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування фахівцями у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України, які володіють знаннями і навичками, необхідними для виконання завдань з реалізації державної політики у цій сфері.

Кінцева мета євроінтеграційного курсу України - набуття повноправного членства у ЄС - вимагає глибоких внутрішніх трансформаційних процесів на користь європейських цінностей, реформування інституційної системи нашої держави в інститути європейського зразка, утвердження європейських стандартів соціально-економічного та політичного розвитку відповідного рівня та якості життя населення. Реалізація таких перетворень вимагає спільних зусиль українських політиків, керівників держави та самого суспільства.

Безумовно, вирішення важливих завдань, пов'язаних із проведенням суспільно-економічних реформ і досягнення політичних, економічних і законодавчих критеріїв членства в Європейському Союзі багато у чому залежить від управлінських кадрів, державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, які повинні бути провідниками державної політики.

В рамках Державної цільової програми підготовки, перепідготовки та підвищення

кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2008-2011 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 року № 974, у 2009 році в Рівненському Центрі (далі - Рівненський ЦППК) реалізовано погоджений Голодержслужбою проект: «Україна в світовому інтеграційному процесі: інформаційне забезпечення європейських та євроатлантичних процесів», спрямований на сприяння розробленню та реалізації регіональної програми інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції з активним залученням місцевих громадських організацій.

Впродовж терміну реалізації проекту за попередньо розробленою навчальною програмою тематичного семінару «Шляхи інтеграції України до ЄС і НАТО» розглядалися теоретичні та практичні питання сутності європейської та євроатлантичної інтеграції, економічні та адміністративні перетворення в Україні для полегшення інтеграційних процесів, кінцевою метою яких є доведений рівень життя до стандартів теперішнього

ЄС.

В ході навчання 270 сільських, селищних, міських голів використовувалися інтерактивні форми обговорення матеріалів, аналізувалися поточні державні та міжнародні документи з питань євроатлантичної інтеграції України.

В ході реалізації проекту всебічно вивчався сучасний стан європейської та євроатлантичної інтеграції України, формувалася обізнаність про діяльність євроатлантичних структур безпеки і ЄС, відносин Україна-ЄС, Україна-НАТО з метою подальшого широкого обговорення, ведення публічних дискусій щодо необхідності європейського вибору і перспектив інтеграції України.

У 2009 році підготовлено та видано інформаційно-методичний посібник «Євроатлантична безпека - нові виклики» для працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій» за авторством О.Санжаревського та В.Савчука (директора Рівненського ЦППК).

Проведено роботу із створення інформаційних стендів «Україна-ЄС», «Україна-НАТО» у бібліотеці Рівненського ЦППК, а також поповнення її сучасною літературою. Хід реалізації проекту висвітлювався в друкованих та електронних засобах масової інформації області, зокрема в газеті «Вісті Рівненщини», а також веб-сайті ЦППК та управління державної служби Головного управління державної служби України в області.

В реалізації проекту крім Рівненського ЦППК брав участь Центр євроатлантичної інтеграції, що створений і працює на базі Рівненського інституту слов'янознавства Київського слав'яністичного університету (директор Рівненського центру євроатлантичної інтеграції, кандидат історичних наук, доцент Олег Санжаревський).

У лютому 2009 року проведено семінар-тренінг з євроатлантичної інтеграції: «Національна безпека України і НАТО» для групи посадових осіб місцевого самоврядування області, організований Чернігівським та Рівненським обласними центрами перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій, Сіверським інститутом регіональних досліджень за сприяння міжнародного фонду «Відродження» в рамках проекту «Залучення керівників територіальних громад до навчання з євроатлантичної інтеграції».

В Рівненському ЦППК напрацьована й ефективно діє система підвищення кваліфікації слухачів у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції.

Практична користь від реалізації проекту для Рівненського ЦППК полягає в отриманні та обміні досвідом проведення подібних тренінгів та появи викладачів, здатних надалі викладати євроатлантичну тематику з використанням інтерактивних форм занять. Такі семінари, як правило, привертають увагу засобів масової інформації, що сприяє популяризації роботи ЦППК.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Державна цільова програма підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2008 - 2011 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 974.
2. Навчальний процес у закладах системи перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів: досвід та проблеми: Зб.наук. та наук.-метод.пр. - К.: Вид-во НАДУ, 2005 - Вип.2 - 184 с.
3. Розпутенко І. За одного навченого...// Віче. - 2007. - № 5 - 6. - С. - 52.
4. Свиридон П. Навчання з євроатлантичної інтеграції // Вісті Рівненщини. - 2009. - № 11.

Наталія ДОДЯК,

заступник начальника відділу освіти

Вижницької районної державної адміністрації

ПРОФЕСІЙНІ КАДРИ – ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ

Створення в Україні стабільної, політично незалежної професійної державної служби, спроможної ефективно працювати неможливе без відповідного підбору, підготовки і високого професіоналізму державних службовців.

Державна кадрова політика втілюється в життя у процесі організації роботи з кадрами, використання відповідних механізмів, форм, методів кадрової роботи Українській державі, всім гілкам влади вкрай необхідна сучасна національна управлінська еліта, яка знає, в якому напрямі рухається суспільство, які його загальні пріоритети, готова до впровадження нововведень, спираючись на національні соціокультурні традиції та власну історію. Сучасний розвиток держави постійно потребує формування справді нової еліти, яка нестиме відповідальність за долю країни, суспільство, його духовний стан, володіє необхідними знаннями та з повагою ставиться до історичних закономірностей розвитку.

Така управлінська еліта не може формуватися стихійно, самовпливом. Держава повинна всіляко сприяти її формуванню через створення нової системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців.

Начальник головдержслужби України, доктор філософських наук, професор Тимофій Валентинович Мотренко зауважив, що “професіоналізація державної служби вимагає створення нової фахової еліти когорти професіоналів, які пишуться своїм українським походженням, знають рідну мову та звичаї, історію свого народу”.

Започаткування Всеукраїнського конкурсу “Кращий державний службовець” сприяє якійсь зміні кадрового потенціалу

державного управління, реалізації державної політики у сфері державної служби та кадрової роботи.

Проведення конкурсу на районному, обласному рівні, підготовка та участь у проведенні круглих столів, семінарів, тренінгів спонукає до набуття нових знань, можливість випробувати себе в новій ситуації, реалізувати свої вміння і навички, повірити у власні сили, а також намітити шляхи наступної самоосвітньої роботи.

Підготовка до участі у заключному етапі, який відбувся у жовтні 2009 року в м. Києві, звела мене з рядом дуже цікавих людей, фахівців своєї справи, авторитетами державної служби з великим досвідом роботи Чернівецької обласної державної адміністрації, Регіонального Центру підвищення кваліфікації державних службовців, Управління Голодержслужби в Чернівецькій області. Всі вони, в тій чи іншій мірі, сприяли моєму успіху, і надавали впевненості у моїх силах, були гарною людською підтримкою.

І хоча три напружені дні конкурсу вимагали неабияких зусиль і підготовки, бажання відчувати себе у когорті молодих управлінців, які творять майбутнє нашої держави, допомогло перебороти всі хвилювання і сумніви щодо участі у фіналі конкурсу. Членами журі були шановані авторитети держуправління Голодержслужби України, викладачі Академії муніципального управління, Національної Академії державного

управління при Президентові України, директор департаменту персоналу державних органів та місцевого самоврядування Голодержслужби Піжук Ю.М. та інші. Під час презентації творчих робіт, здобутків і досвіду роботи учасників конкурсу, я ловила себе на думці, що пишаюся цими молодими людьми, сповненими розумних амбіцій і великих бажань служити народу України, гордо несучи звання “державного службовця”. Всі вони різні за професією, за стажем роботи в органах державної служби, але така відданість справі, рівень відповідальності ще і ще раз переконували мене в тому,

що держава Україна, наша Україна, багата на один із найважливіших ресурсів – людський ресурс. І ніякі фінансові кризи, політичні інтриги не зможуть зупинити нашу державу на шляху до свого розквіту – розквіту Добра, Милосердя, Щирості, Любові, які на генному рівні є в наших українських душах.

І я пишаються тим, що сьогодні маю змогу бути серед тих, хто “повністю усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягає, що буде вірно служити народові України..., з гідністю несе високе звання державного службовця”.

СТАТИСТИКА, ФАКТИ, ПОДІЇ

МІЖРЕГІОНАЛЬНА ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЯ «ЕТИКЕТ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ ЯК СКЛАДОВА ІМІДЖУ ВЛАДИ»

Становлення України як правової та демократичної держави вимагає від посадових осіб не лише суворого дотримання наявної нормативно-правової бази, а й чіткого виконання правил і норм ділового етикету.

22 березня 2010 р. за ініціативою Київського міського центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій відбулася міжрегіональна відеоконференція «Етикет державного службовця як складова іміджу влади».

Партнерами з організації відеоконференції виступили Чернівецький регіональний центр та Донецький обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій

У конференції брали участь державні службовці, посадові особи органів місцевого самоврядування, науковці, слухачі магістратур зі спеціальності «державне управління» та «державна служба».

На конференції з повідомленнями виступили:

• АЛЮШИНА Наталія Олександрівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри державного управління і менеджменту Національної академії державного управління при Президен-

тові України – Обґрунтування необхідності та шляхи підвищення професійно-етичного рівня державних службовців;

• МІХЄЄВА Оксана Костянтинівна – докторант Донецького національного університету, кандидат історичних наук, доцент – Важливість знання та дотримання правил етикету державними службовцями для підняття іміджу органів влади в Україні;

• ГРИЩЕНКО Альбіна Віталіївна – заступник директора-начальник навчально-методичного відділу Чернівецького центру перепідготовки та підвищення кваліфікації – Імідж як складова політичної культури влади;

• ХОДОРОВСЬКИЙ Георгій Іванович – завідувач кафедри Чернівецького медичного університету, Надзвичайний і повноважний посол, доктор медичних наук, професор – Дипломатичний протокол і етикет як основа налагодження взаємовідносин між органами влади різних регіонів та країн;

• ЛЕНЬКОВ Михайло Іванович – начальник відділу реалізації державної політики у сфері державної служби та місцевого самоврядування по Чернівецькій області – Ділове спілкування – як складова культури посадової особи.

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

ПРОФЕСІЙНІ КАДРИ – ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів на період до 2011 року щодо реалізації Концепції формування системи підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад» від 23.09.2009 №1134-р 02 лютого 2010 року директор Центру Ярмистий Микола Васильович відкрив семінар з питань запобігання та протидії проявам корупції для депутатів Шевченківської районної в місті Чернівці ради. Навчання

проводив заступник начальника спецпідрозділу по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю СБУ в Чернівецькій області Цюцюра Тарас Романович, який акцентував увагу слухачів на новій редакції Закону України «Про корупцію».

«ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ»

04 лютого 2010 року розпочалося навчання за програмою постійно діючого семінару «Психологія спілкування» для держслужбовців V-VII категорій Головного управління агропромислового розвитку облдержадміністрації.

Відкривали навчання заступник директора – начальник навчально-методичного відділу Центру Грищенко Альбіна Віталіївна та начальник Головного управління агропромислового розвитку обласної державної адміністрації Надточій Олег Михайлович.

Навчання розраховане на 12 занять. Слухачі прослухають такі основні теми з психології спілкування: «Ділове спілкування як галузь гуманітарного знання. Етика ділового спілкування», «Вербальні та невербальні засоби спілкування», «Форми колективного обговорення ді-

лових проблем», «Психологія організації і проведення ділових переговорів». Заняття проводяться у формі тренінгів, на яких слухачі розглядають різні ситуації та виконують різні ситуативні вправи.

Семінар проводять викладачі Центру: Грищенко Альбіна Віталіївна – заступник директора – начальник навчально-методичного відділу Центру; Янкова Аріна Григорівна – викладач кафедри психології факультету педагогіки, психології та соціальної роботи ЧНУ ім. Ю.Федьковича; Головіна Олена Віталіївна – практичний психолог.

ЗАОЧНЕ НАВЧАННЯ ЗА ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ

09 лютого розпочалося очно – заочне навчання за професійною програмою для спеціалістів архівного відділу райдержадміністрацій, працівників трудових архівів, відповідальних осіб за архівну справу в структурних підрозділах облдержадміністрації та державних службовців Державного архіву Чернівецької області. Навчання складається з 3-х етапів: 1 – настановчий етап: одноденне проведення лек-

цій та консультацій; 2 – самостійне освоєння матеріалів; 3 – здача рефератів, тестів, заліків.

Завершиться навчання комп'ютерним тестуванням, за результатами якого слухачам будуть видані свідоцтва про підвищення кваліфікації.

ОЧНО-ЗАОЧНЕ НАВЧАННЯ

10 лютого розпочалося очно – заочне навчання за професійною програмою для завідувачів сектору контролю, начальників загального відділу апарату райдержадміністрацій, районних та міських рад. Відкривали навчання директор Центру Ярмистий Микола Васильович, начальник загального відділу апарату облдержадміністрації Меленчук Орися Григорівна та начальник відділу контролю апарату Коніщев Віктор Петрович. Навчання складається з 3-х етапів: 1 – настановчий етап: одноденне проведення лекцій та консультацій; 2 – самостійне освоєння матеріалів; 3 – здача

рефератів, тестів, заліків.

Слухачі поглиблюють свої знання з психології, економіки, політології, права, соціально-гуманітарних наук.

Завершиться навчання комп'ютерним тестуванням, за результатами якого слухачам будуть видані свідоцтва про підвищення кваліфікації.

НАВЧАННЯ ДЛЯ СПЕЦІАЛІСТІВ ВІДДІЛІВ ВЗАЄМОДІЇ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

11 лютого директор Центру Микола Ярмистий та начальник відділу з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи облдержадміністрації Анатолій Дудка відкрили навчання за професійною програмою для спеціалістів відділів взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи апарату і відділів з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи райдержадміністрацій. Навчання складається з 3-х етапів: 1 – настановчий етап: одноденне проведення лекцій та консультацій;

2 – самостійне освоєння матеріалів; 3 – здача рефератів, тестів, заліків.

Слухачі поглиблюють свої знання з психології, економіки, політології, права, соціально-гуманітарних наук.

Завершиться навчання комп'ютерним тестуванням, за результатами якого слухачам будуть видані свідоцтва про підвищення кваліфікації.

«ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ»

23 лютого 2010 року розпочалося навчання за програмою постійно діючого семінару «Інформаційно-аналітичне забезпечення місцевих органів влади (аналіз службової інформації)» для держслужбовців V-VII категорій Державного архіву Чернівецької області.

Навчання розраховане на 12 занять. Слухачі прослухають такі основні теми: «Основні поняття інформаційно-аналітичної роботи», «Основні етапи та моделі здійснення аналітичної діяльності», «ЗМІ в роботі органів місцевої влади», «Практика аналітичної роботи місцевих органів влади (форми, методи аналізу, звітність)». Заняття проводяться у формі лекцій та практичних занять.

Семінар проводять: Ярмистий Микола Ва-

сильович – директор Центру; Унгуряну Валерій Михайлович – начальник інформаційно-аналітичного відділу обласної ради; Ротар Наталія Юріївна – професор кафедри політології та державного управління факультету історії, політології та міжнародних відносин ЧНУ ім. Ю.Федьковича, д.пол.н.; Головацький Володимир Анатолійович – професор кафедри теоретичної фізики фізичного факультету ЧНУ ім. Ю.Федьковича, д. фіз.-мат. наук.

«ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТА ВПЕВНЕНОЇ ПОВЕДІНКИ ПОСАДОВЦЯ»

03 березня 2010 року розпочалося навчання за програмою постійно діючого семінару «Формування практичних навичок психологічної стійкості та впевненої поведінки посадовця» для держслужбовців V-VII категорій апарату та Головного фінансового управління облдержадміністрації.

Відкривала навчання заступник директора – начальник навчально-методичного відділу Центру Грищенко Альбіна Віталіївна.

Навчання розраховане на 12 занять. Слухачі прослухають такі основні теми з психології: «Основи асертивної поведінки посадовця: адекватність, впевненість, стресостійкість, вміння казати «Ні!»», «Основи позитивної мотивації та успішного цілепокладання в профе-

сійній діяльності посадовця», «Лідерські якості та навички соціально-психологічного впливу в роботі державного службовця», «Стрес-менеджмент: профілактика синдрому «емоційного вигорання» в роботі державного службовця».

Методика навчання передбачає проведення тренінгових занять, які спрямовані на формування у слухачів навичок психологічної стійкості та впевненої поведінки у певних складних ситуаціях, які трапляються в процесі роботи. Семінар проводила практичний психолог Головіна Олена Віталіївна.

«ЄВРОПЕЙСЬКА ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ»

03 березня 2010 року розпочалось навчання за програмою постійно діючого семінару «Європейська та євроатлантична інтеграція України» для посадових осіб Шевченківської районної ради. Відкривав навчання директор Центру Ярмистий Микола Васильович.

Навчання розраховане на 12 занять. Слухачі прослухають такі основні теми: «Поняття «інтеграція». Основні концепції інтеграційних процесів», «Внутрішня політика Європейського Союзу. Інститути Євросоюзу. Зовнішня політика ЄС», «Участь України в європейських та євро інтеграційних процесах сучасності».

Мета семінару: ознайомити слухачів - державних та муніципальних службовців з осно-

вними етапами європейської та євроатлантичної інтеграції в їх історичному, політичному, соціально-економічному розвитку, та окреслити перспективи входження України в ЄС і НАТО.

Семінар проводить Круглашов Анатолій Миколайович - завідувач кафедри політології та державного управління факультету історії, політології та міжнародних відносин ЧНУ ім. Ю.Федьковича, професор, доктор політичних наук.

«ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ»

18 березня 2010 року розпочалося навчання за програмою постійно діючого семінару «Інноваційна діяльність в Україні» для посадових осіб Чернівецької міської ради.

Навчання розраховане на 12 занять, протягом яких слухачі прослухають такі основні теми: «Інноваційна діяльність як фактор забезпечення економічного розвитку країни», «Інноваційний процес, стадії, покоління, форми. Суб'єкти та об'єкти інноваційної діяльності. Інноваційний потенціал» та ін.

Мета семінару: підвищення кваліфікації державних службовців V-VII категорії з питань інноваційної політики держави, регіональних аспектів управління та інфраструктури інноваційної діяльності.

Семінар проводила доцент кафедри маркетингу економічного факультету ЧНУ ім. Ю.Федьковича, кандидат економічних наук Буднікевич Ірина Михайлівна.

